21. května: Přes 40 000 občanů opět řeklo vládě NE!

(K podrobnostem této pražské demonstrace se vrátíme v příštím čísle)

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XIV | ČÍSLO 144, ČERVEN 2011 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

CHRAŇME PRAVDU O NAŠICH DĚJINÁCH
Z projevu prezidenta V. Klause v Terezíně (s. 2)

ZAMYŠLENÍ NAD 22. ČERVNEM 1941
Jeho autorem je Vladimír Mlejnecký (s. 3)

ČERNOBYL PO ČTVRTINĚ STOLETÍ
A také o tom, proč Janukovyč nepozval Lukašenka (s. 4)

SKUTEČNÁ SPRAVEDLNOST PRO BALKÁN?
Stanislav Hrzina o procesu s generálem Gotovinou (s. 5)

VĚRNOST JULIE DRUNINOVÉ
Ruská básnířka a její odkaz (s. 6)

BRÁNIL NEBE NAD LENINGRADEM
Jan Jelínek vzpomíná na setkání se sovětským stíhačem (s. 7)

Neušlo nám

KRONIKA

2. května: Americké komando vpadlo do tajného sídla Usamy bin Ládina a tohoto nejhledanějšího teroristu světa, údajně autora útoku z 11. září 2001, zastřelilo.

5. května: Německé a ruské zdroje oznámily, že byla dokončena první ze dvou větví baltského podmořského plynovodu Nord Stream (Severní proud), který spojí ruské plynovody s německým městem Greifswald.

8. května: Český prezident Klaus uctil u Národního památníku v Praze na Vítkově památku osvoboditelů Československa, žel, za účasti jenom několika desítek pražských občanů. Za účasti několika set Pražanů se poté konalo pietní shromáždění na rudoarmějském olšanském pohřebišti.

9. května: Na počest Dne vítězství byla v Moskvě po loňském úspěchu uspořádána vojenská přehlídka na Rudém náměstí, tentokrát bez vojáků zemí protihitlerovské koalice. Přihlíželi jí prezident Medveděv a premiér Putin.

13. května: V Bratislavě se setkali premiéři Slovenska a Ruska Iveta Radičová a V. V. Putin.

17. května: Prezident V. Klaus se na státní návštěvě setkal v Baku se svým ázerbájdžánským protějškem Ilhamem Alijevem.

ŽE JSME NIKDY NEBOJOVALI?

Dr. Zdeněk Mahler se v Magazínu Práva (z května 2011) pozastavil nad otázkou, která se v té či oné formě objevuje ve sdělovacích prostředcích: že prý jsme nikdy nebojovali, že jsme prý byli za druhé světové války pasivními statisty. A odpovídá: Je to nehorázný nesmysl! A upřesnil: „Naši lidé bojovali jak na Východě, tak na Západě, na severu Afriky, bojovali ve vzduchu i na zemi. Tato zemička ztratila 360 000 lidí, včetně svých Židů. Američané přišli v boji proti hitlerismu o 300 000 lidí."

(Dokončení rubriky Neušlo nám na s. 2)

Lidice – český velkofilm

K letošnímu 69. výročí lidického masakru je do kin uváděn český velkofilm, kterému jeho tvůrci dali prostý název – Lidice. Jeho základem je novela dr. Zdeňka Mahlera Nocturno.

Tento věhlasně známý český literární historik je i autor scénáře, v kterém vylíčil tragický osud této hornické obce na Kladensku v souběhu s osudem lidického občana Františka, který se nedostal do spárů gestapa, protože byl těsně před válkou uvězněn za zabití svého syna. Zprávy o jeho rodné obci se mu do věznice nedonesly. Po návratu z vězení zamířil přímo domů, ale s hrůzou zjišťuje, že vesnice byla v jeho nepřítomnosti srovnána nacisty se zemí. Nešťastníka hraje ve filmu Karel Roden, s kterým se na plátně objeví i Zuzana Fialová, Marek Adamczyk a Veronika Kubařová.

Na poslední chvíli – ještě v dubnu – dotáčel režisér Petr Nikolaev epizody z atentátu na Heydricha, údajně na přání amerických distributorů, aby příběh byl pro americké diváky zarámován do dramatických historických souvislostí, o nichž americké publikum ví málo nebo vůbec nic. Tak se „na place" v Praze 4 objevili nejen oba parašutisté, kteří Heydrichovu popravu provedli, ale i samotný „kat českého lidu", kterého hraje německý herec Detlef Bothe.

Hudbu k velkofilmu složil hudební skladatel Michal Hrůza, který k němu před časem řekl: „Téma Lidic je samozřejmě hluboké a nebojím se říci i národní. Film je zajímavý tím, že se na celou událost dívá novým způsobem, a myslím, že je to obohacující způsob, který nám přiblíží událost, o níž si myslíme, že ji známe."

(SV)

Z natáčení českého velkofilmu Lidice: vpravo herec Karel Roden jako lidický občan, který jediný z lidických mužů přežil známý masakr z 10. června 1942. Uprostřed režisér filmu Petr Nikolaev. (Snímek laskavě poskytla paní Eva Martínková)

<< Filmová scéna popravy 173 lidických mužů. Nejstaršímu bylo 84, nejmladšímu 14 let.

Jan Pavel II. blahoslaven

Katolická církev blahoslavila v květnu **Jana Pavla II.** Blahoslavení či blahořečení (beatifikace) je posledním formálním krokem k svatořečení neboli kanonizaci – prohlášení za svatého.

Jan Pavel II. se stal prvním slovanským papežem v říjnu 1978 a zemřel v dubnu 2005, blahoslavení se tedy dočkal po šesti letech. Dvakrát navštívil Československo.

Pamětníci pražského všeslovanského sjezdu v roce 1998 si s vděčností připomínají, že Jan Pavel II. udělil prof. Břetislavu Chválovi jako uspořadateli a delegátům sjezdu „apoštolské požehnání", které písemně tlumočil papežův spolupracovník asesor (hodnost vysokého vatikánského úředníka) mons. P. Lopez Quintana. V dopise z 26. května 1998 uvedl, že si Svatý otec cení této iniciativy – přípravy všeslovanského sjezdu – a přeje jeho účastníkům zdárný průběh. Byla to dosud nejvýznamnější mezinárodní podpora tehdy rodícího se Mezinárodního slovanského výboru.

Jan Pavel II. byl blahoslaven ve Vatikánu 1. května za účasti papeže Benedikta XVI., polského prezidenta Komorowského a početné výpravy polských poutníků.

Putin potřetí

Zpráva o tom, že ruský premiér V. V. Putin chce znovu (potřetí!) kandidovat na ruského prezidenta, nás zastihla ve chvíli redakční uzávěrky květnového čísla, v kterém jsme stačili uvést toto sdělení alespoň v noticce (na s. 2).

Úhel pohledu

Ale fakt, že jde o Putina a o Rusko, si přece jenom žádá více pozornosti. Už jenom proto, že Putinovi se za dva prezidentské mandáty (2000–2008) podařilo v této velké slovanské zemi uhasit chaos, vyvolaný jeho předchůdcem Borisem Jelcinem.

Je to významná událost s mezinárodním přesahem i proto, že také zpacifikoval bratrovražednou čečenskou válku, byť její střepiny poletují v ruském ovzduší dodnes.

Putin si vydobyl své místo ve světových vztazích i tím, že nenechal Rusko vtáhnout do iráckého dobrodružství amerického prezidenta Bushe ml., naopak mu směle vzkázal, že „to byla velká politická chyba". Moskva do Iráku také neposlala – na rozdíl od mnoha jiných vlezdozadkistů, a to i našich – ani jediného vojáka.

Putin má svou velkou zásluhu i na tom, že se několik velkých zemí, mezi nimi ČLR, Indie, Brazílie, Rusko a Jižní Afrika (BRICS), státy se 40 % obyvatel planety, spojily do nového mezinárodního společenství, o němž v budoucnu bohdá mocně uslyšíme.

Byť druhou světovou válku zná víceméně z doslechu, prosadil a prosazuje, aby Den vítězství byl v jeho zemi slaven jako velký mezinárodní svátek, který si to zaslouží. Právě Putin byl loni u zrodu myšlenky pozvat na Rudé náměstí symbolickou demonstraci zemí protifašistické koalice.

A navíc, Putin nejednou dal najevo, že dobře ví, v jakém souhvězdí se narodil, proto také mohl ve své době prohlásit, že rozpad Sovětského svazu byl velkou geopolitickou katastrofou. Mnozí, jako třeba exprezident Havel, mu to vyčítají. Ale jiní, a to jsou především jeho krajané, mu za to vřele dali a dávají za pravdu.

Jednotné Rusko, strana, v jejímž čele Putin stojí, vyhlásila, že bude Putina kandidovat jak do čela kandidátky v parlamentních volbách, které se v Rusku konají letos v prosinci, tak i ve volbách prezidenta o tři měsíce později.

Vladimír Vladimírovič nemá doma nedostatek stoupenců, stejně jako nemá nedostatek kritiků. Ruský volič však zřejmě bude patřit k té první množině.

Zdeněk Hoření

BARBAROSSA: ZAČÁTEK HITLEROVA KONCE

Věrolomným přepadením Sovětského svazu začala 22. června 1941 ve 3.15 hodin německá operace Barbarossa, podle které měl wehrmacht, jak bylo výslovně uvedeno v Hitlerově rozkaze – **„před ukončením války proti Anglii porazit sovětské Rusko rychlým polním tažením"**.

Přes sovětské západní hranice se převalily tři agresorovy proudy – severní na Leningrad, jižní na Kyjev a největší síla o 1,7 milionu mužů a asi 1200 tanků zamířila na Moskvu.

Do Sovětského svazu v té chvíli vtrhlo na dvě stě divizí nejenom německých, ale i Hitlerových spojenců – Maďarska, Rumunska, Finska, Itálie, Španělska aj. Rusko, Bělorusko a Ukrajina se tak staly hlavním bojištěm druhé světové války: **z deseti padlých vojáků agresora našlo osm svůj konec právě na východní frontě.** Velké ztráty utrpěly v této válce zejména slovanské národy, zejména Rusové, Ukrajinci, Bělorusové, Poláci a Jihoslované.

Plán „rychlého polního tažení", tedy bleskové války, zkrachoval v podzimních bojích roku 1941 před branami Moskvy, kde 6. prosince připravil tehdy ještě generál Georgij Žukov protiofenzívu, díky které zahnal agresora na tomto úseku na několik set kilometrů zpět. Šlo o vůbec první zastavení nacistické válečné mašiny od začátku druhé světové války. Rudá armáda ukázala světu, že německý fašismus je porazitelný.

Nehledě na ústupové boje zmobilizoval sovětský týl pod vedením Alexeje Kosygina obrovské přesuny průmyslových a zejména strategických závodů. Od července do listopadu 1941 se podařilo přestěhovat za Ural 1523 průmyslových závodů. Tyto nevídané přesuny velmi podstatně přispěly k budoucímu vítězství.

Ještě v prvních měsících obranných bojů vznikla protihitlerovská koalice – největší vynález druhé světové války. Spolu s SSSR v čele s J. V. Stalinem se spojily do tohoto svazku Spojené státy v čele s prezidentem F. D. Rooseveltem a Velká Británie v čele s premiérem Winstonem Churchillem. Jedna z jejich prvních dohod spočívala v tom, že **válka musí skončit všeobecnou a bezpodmínečnou kapitulací fašistického Německa.**

Tak se také v roce 1945 stalo.

22. červen 1941 se stal počátkem Velké vlastenecké války, a tedy i počátkem Hitlerova konce. **(SV)**

Miroslav Florian EX LIBRIS

Tebe, můj verši, verši v útoku,
neodpíší, když nastaví mi nohu.
Já upadnu – ty neseš vůni hlohů,
mně smějí se – ty hledíš na oblohu
hladinou zelenavých potoků.

Vedeš si svou a nenecháš se splést,
má aorto, má zpěvná vlásečnice.
A pak, až shořím z obou stran jak svíce,
ne mně, jen tobě, co jsi mnohem více,
ať podle zvyku mlčky vzdají čest.

(Májové sirény, první autorova polistopadová básnická sbírka, kterou v Ostravských tiskárnách v Karviné vydal v roce 1991 novinář Ivo Havlík.)

Touto básní si dnes připomínáme nedožité 80. básníkovy narozeniny.

Neušlo nám

■ VYNIKAJÍCÍ DÍLO RUSKÝCH PLYNAŘŮ

Pomineme-li skrývané či neskrývané mezinárodní kritiky výstavby plynovodu Severní proud (v Polsku, na Ukrajině, Bělorusku i ve Skandinávii), musíme přitakat těm, kteří s obdivem přijali fakt, že dokončení podmořského plynovodu mezi Vybor-

gem a Greifswaldem v délce 1200 kilometrů za pouhý rok (5. 5.), je vynikající dílo ruských plynařů. Jak bylo v českém tisku konstatováno, podobně rozsáhlý projekt byl zatím uskutečněn jen v Británii (Právo 6. 5.). V červenci se začne tato roura zaplňovat technickým plynem a v říjnu mají první komerční dodávky dorazit do stanice určení. Druhá souběžná roura má být na dno Baltu položena v příštím roce.

Myšlenka stavby se zrodila na pozadí známé plynové krize mezi Ukrajinou a Ruskem. Nevylučujeme, že s projektem přišla ruská strana, stejně jako nemůžeme vyloučit strategický zájem německé strany zajistit si do budoucna energetickou bezpečnost, alespoň pokud jde o zemní plyn. Dnešní vedení v Kyjevě dává samozřejmě záruku, že se ukrajinsko-ruská krize nebude opakovat, ale Severní proud už je sotva změnitelnou realitou.

■ HANBA PRO ČESKOU TELEVIZI

To, co si dovolili „tvůrci“ krátkého komentovaného záznamu oslav Dne vítězství na moskevském Rudém náměstí, který nám předvedli v hlavních večerních Událostech 9. května, už opravdu porušilo nejzákladnější pravidla lidské slušnosti. Bylo to několik minut naplněných arogancí, verbálními úšklebky, ironizujícími poznámkami na adresu našich osvoboditelů, jejich potomků, vnuků, pravnuků i vedoucích představitelů. Prý se to vše koná vlastně především kvůli chystaným volbám, předvádějí se zastaralé zbraně, stavějí se „potěmkinské vesnice“, jedinou změnou jsou barety aktérů přehlídky namísto dřívějších brigadýrek...

Nedostává se mi jiných slov, jimiž bych mohl tento záznam, v němž prim hrála moskevská zpravodajka „naší veřejnoprávní“ televize, náležitě charakterizovat. Skutečně to byla hanebnost! Hanba by doopravdy měla v tomto případě fackovat.

Miloš Prošek

■ KRTEČEK KONEČNĚ ODSTARTOVAL

Česká populární hračka Krteček z tvůrčí dílny výtvarníka Zdeňka Milera, jehož start do vesmíru jsme avizovali v minulém čísle (Krteček po stopách Remka), konečně 16. května odstartoval. Připomeňme, že to bylo na palubě amerického raketoplánu Endeavour a v cestovní tašce kosmonauta Andrewa Feustela. Raketoplán měl technické problémy, což zpozdilo jeho start o řadu dní. Remka Krteček samozřejmě nenahradí, ale když nepršší, tak aspoň kape...

■ HISTORIE: 150 LET MARTINSKÉHO MEMORANDA

Náš slovenský partner – Slovanská vzájomnosť č. 1/2011 – nám připomněl, že se ve dnech 6.-7. června 1861, tedy před 150 lety, sešlo v Martině „národné zhromaždenie slovenské“, které svým memorandem připomnělo tehdejší požadavky slovenského lidu úpějícího pod uherským jhem. Stručně řečeno, začali se probouzet neprobuzení, pokroková Slováci začali intenzivněji burcovat své krajany za národní práva – právo na slovenskou vlast, uznat osobitost Slováků, vyčlenit pro ně vlastní území, povolit školy ve slovenské mateřštině, národní spolky a úřady.

Nicméně do října roku 1918 bylo ještě daleko, ale jeden z důležitých kroků byl v Martině tehdy před 150 lety učiněn.

Stránky 1 a 2 připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA

Chraňme pravdu o našich dějinách

Václav Klaus varoval na tryzně v Terezíně před „zapomínáním“ i překrucováním

Je naší povinností chránit historickou pravdu, prohlásil prezident Václav Klaus v projevu na tradiční terezínské tryzně (14. května). V závěrečné části svého projevu řekl:

Někomu se může zdát, že hovořit dnes, 66 let po skončení druhé světové války o hrůzách, které se v jejím průběhu i bezprostředně po ní udály, v celé jejich příčinné souvislosti a složitosti, už je zbytečné. Já mezi ty, kterým se to zdá zbytečné, nepatřím. Jsem zneklidněn z toho, že – s odstupem pouhých dvou či tří generací – začíná být zamlžován kontext a že se začíná hovořit o jednotlivostech vytržených ze souvislostí.

Stále více je kladen důraz na to, že i z české strany docházelo po válce k násilí, zločinům a vraždění nevinných, že se i mezi Čechy vyskytli sadisté a zločinci, kteří týrali vězně, Romy či Němce. Ano, nepochybně tomu tak v řadě případů bylo. A mlčet o tom nelze. Tyto individuální zločiny je třeba pojmenovat, odsoudit a také připomínat. Musíme o nich vědět, a chceme-li porozumět sami sobě, musíme být schopni porozumět i bolesti jejich obětí.

Musíme však zásadně rozlišovat. **Nesmíme připustit, aby individuální, nikoli státem organizované a chladně projektované zločiny, které se za války a v poválečném období tak staly, v myslích generací, které toto období nezažily, vymazaly porozumění příčinám a následkům tehdejších dějů.** Genocidu židů a nacistické plány na likvidaci českého národa nelze relativizovat. **Nelze připustit pokusy o symetrizaci viny agresorů a jejich obětí, nelze zapomínat na to, kdo rasovou a národnostní nenávist rozpoutal, kdo z ní učinil oficiální státní politiku a kdo ji s nevídanou brutalitou fanaticky prováděl až do samotného konce.**

Je naší povinností chránit historickou pravdu. Je naší povinností chránit demokracii a humanistické ideály, na nichž naše civilizace stojí. Jen tak můžeme zajistit, aby tragédie, kterou si zde každoročně připomínáme, byla už jen strašnou, smutnou a velmi poučnou historií.

PŘÍŠTÍ AKTIV SLOVANSKÉHO VÝBORU se bude konat v sobotu 2. července v 9.30 hod. v Politických vězňů 9, Praha 1, zasedací síň č. 153. Předsednictvo SV ČR srdečně zve všechny příznivce slovanské vzájemnosti.

Jak si připomínat Gončarenka?

Nad touto otázkou se prakticky zamýšlel Slovanský výbor ČSR a další občanská sdružení, jejichž stoupenci přišli 10. května na pražský Klárov k pamětní desce, připo-

Rudoarmějské pohřebiště na Olšanech 9. května *(Foto Karel Růžička)*

mínající, že zde padl 9. května 1945 v ranních hodinách poručík Ivan Gončarenko, když se jeho tank T-34, jehož byl velitelem, jako první dostal na dosah ruky do centra Prahy. Zde svedl souboj s německým záškodníkem, který tank vyřadil z další jízdy. Většina jeho osádky byla zraněna, velitel nepřežil. Je pochován na rudoarmějském pohřebišti na pražských Olšanech.

Podle iniciativy Jozefa Nálepky by měla být tato událost trvale zařazena do každoročního programu květnových oslav. Na tom letošním pietním aktu „u Gončarenka“ promluvili Jan Minář, poslankyně Marta Semelová, Karel Janda, Jozef Nálepka a představitel ruského velvyslanectví Alexandr Sorokin. Ale pietní akt, zřejmě první po osvobození v těchto místech v blízkosti Úřadu vlády, měl své zjevné mouchy – sousední komunikace je dopravně předimenzována a prostorově je toto místo krajně stísněné.

Na druhé straně prostor po bývalém tanku na náměstí Kinských na Smíchově se už každoročně ukazuje jako vhodné místo pro podobné pietní akce. Ani letos toto místo neosiřelo, ale bohužel vinou špatné koordinace programu se dostal do souběhu s jinou významnou akcí, která se souběžně odehrávala na Olšanech...

Vezmou pražská občanská sdružení tyto letošní zkušenosti v úvahu? **(SV)**

Hledá se nový Remek

PRAHA (Slovanská vzájemnost) – Pět, čtyři, tři, dva, jedna, teď! Na tento povel Slávka Hrzala z Dětské tiskové agentury Domino symbolicky odstartoval (18. dubna) v Ruském středisku vědy a kultury už osmý ročník dětské Expedice Mars (s dodatkem 2011).

Píšeme o ní ve SV poprvé, proto upřesněme, že tato soutěž je určena dětem od 11 do 17 let, pokud se zajímají o výzkum kosmu a o technické vědy vůbec. Děti musejí v této hře projít několika koly, z nichž první je věnováno otázkám z kosmonautiky, astronomie a zdravovědy. V druhém kole musí každý zpracovat vlastní výzkumný projekt. Do semifinále se poté dostává deset dětí. Ti letošní semifinalisté v říjnu pojedou do Evropského vesmírného centra v Belgii, kde projdou podobným výcvikem, jaký absolvují při své přípravě skuteční kosmonauti. Vyvrcholením výcviku je simulovaný let do vesmíru v maketě raketoplánu.

Pro mnohé účastníky je soutěž odrazovým můstkem do dalších mezinárodních akcí, letních škol či studentských konferencí. A také, jak poznamenal při této příležitosti Slávek Hrzal, nejlepší doporučení pro přijetí na technické vysoké školy. Někteří účastníci prvních ročníků již dnes studují na vysokých školách, dokonce i v USA.

Reportér Deníku Jan Horák, který byl u „startu“, uvedl obrazně, že Expedice Mars 2011 hledá nové Remky. První kosmonaut byl ostatně u toho a prohlásil, že soutěž přitahuje děti ke smysluplné činnosti. Je to podle něho jedna z cest jak podchytit jejich zájem o vědu a techniku.

Podrobnosti o Expedici Mars lze najít na internetové adrese www.expedicemars.eu.

Pražská Hvězdárna M. R. Štefánika vystavila k 50. výročí Gagarinova letu (unikátní) přesnou maketu kabiny kosmické lodi Vostok, v které se kosmonaut nacházel až do okamžiku, kdy se z ní ve výšce 7 km katapultoval. „Gagarinův dům“ – nikterak prostorný – si vyzkoušel i leckterý „subtilnější“ návštěvník hvězdárny jako třeba 11letý Vojta z Prahy 11. Kabina bude vystavena až do konce července.

ARS POETICA – 45. ročník

Před 45 lety bylo u nás zahájeno soutěžení mladých lidí v oblasti literárního projevu pod názvem PUŠKINŮV PAMÁTNÍK – ROSSIANA.

V ročním sledu se jeho účastníci seznamují s nejrůznějšími žánry, aby předvedli svůj projev, soutěžili a rozšiřovali kulturu slova a hudby, zvyšovali úroveň svého života.

Také v Plzni se tomuto oboru dlouhodobě věnují. V letošním roce (31. 3,) proběhlo krajské kolo soutěže. Zúčastnilo se 31 mladých lidí ze základních a středních škol z okresu Plzeň, Plzeň-sever, Klatovy. Před porotou, vedenou PhDr. J. Sovákovou, CSc., předvedli své umění, které podle rozhodnutí odborníků má stále se zvyšující úroveň. V I. kategorii – základní školy zvítězili žáci ZŠ Plánická – Klatovy, 21. ZŠ Plzeň a ZŠ Nýřany, v kategorii škol středních studenti Gymnázia H. Pika, Obchodní akademie a SOŠ Plzeň.

Spolu se soutěžícími se zúčastnilo na 40 hostů, kteří kladně hodnotili úsilí mladých. Patřili k nim spolu se zástupci různých neziskových organizací také poslankyně Ivana Levá a zastupitel z Plzně František Hlásek. Přijeli spolupracující zástupci slovanských organizací z Příbrami, Slaného. Zúčastnili se též zástupci spolupracujících organizací SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST a RUSLAN, které ve svých řadách organizují občany Ruské federace a Ukrajiny, pracující v Plzeňském kraji. Všichni rádi přivítali atašé generálního konzulátu RF v Karlových Varech N. S. Barsukova a tajemníka konzulátu N. Obrazcova. Sponzorem akce (již třetí rok) byl Václav Mlynařík, ředitel závodu TYPOS, a. s., Klatovy.

Několik účastníků pokračuje v Olympiádě ruského jazyka, organizované RSVK Praha. Zástupci Gymnázia Plzeň přijali pozvání Střední školy při velvyslanectví RF v Praze a budou spolu s mnohými dalšími studenty a žáky hosty Dne otevřených dveří školy, aby se tak blíže poznávaly děti českých a ruských škol.

■■■

MATICE ČMS Plzeň má v programu činnosti několik výstav. Jedna z nich – k historii národa Čechů od Libuše a Přemysla – oráče dodnes – je až do poloviny června k zhlédnutí v Praze 1, Politických vězňů 9. V průběhu dvou roků putuje výstava po Plzeňském kraji a v našem hlavním městě. Dává návštěvníkům mnoho informací z historie našeho národa.

Julie Masopustová, Plzeň

Stručně o různém

■ **VĚNEC SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR** položil Jan Minář 4. května k pomníku maršála Ivana Koněva v Praze-Dejvicích při příležitosti výročí osvobození Prahy Rudou armádou. Věnec položil také na pietním shromáždění na rudoarmějském pohřebišti 9. května.

■ **K DEVADESÁTINÁM JAROSLAVA WEBERA** přišly 12. května jubilantovi – prvnímu vydavateli našeho časopisu – blahopřát do restaurace Skalka v Praze 10 delegace SV ČR a Slovanské vzájemnosti. Mezi gratulanty byl i první tajemník Běloruského velvyslanectví Valentin Špak.

■ **SETKÁNÍ S VETERÁNY VÁLKY** uspořádal Zdeněk Zbytek jménem Klubu Rusko, jehož je zakladatelem a předsedou. Konalo se ve velkém sále Ruského střediska vědy a kultury 10. května.

■ **PROTI NEDŮVĚRYHODNÉ VLÁDĚ** se v květnu demonstrovalo v Praze dvakrát – na Palachově náměstí 6. května a v centru hlavního města 21. května (za účasti několika desítek tisíc osob!). Na demonstracích vystoupili Jaroslav Zavadil, předseda ČMKOS, a představitelé občanských iniciativ, jako Alternativa zdola, Hnutí za svobodné vzdělání, Ne základnám, Národní rada zdravotně postižených, aj.

■ **O ČESKO-RUSKÝCH VZTAZÍCH V SOUČASNOSTI** se hovořilo na besedě Česko-ruské společnosti v Praze 6 (19. května), na které spolu s předsedkyní okresní rady Blaženou Brantalovou vystoupil jménem Slovanské vzájemnosti Zdeněk Hoření.

SLOVAN dvouměsíčně

Několik nadšenců z Hradce Králové založilo v březnu letošního roku občanské sdružení **Slovanský kulturní institut**. Jeho orgánem bude dvouměsíčník SLOVAN, v jehož prvním čísle členové redakce vysvětlují důvody, které je vedly k takovým krokům. *Havlíčkův kutnohorský Slovan je pro nás štít z pravdivé a umělecky vynikající novinařiny, která svůj časový rámec přerostla už v době vzniku* - poznamenávají v redakčním textu. **(id)**

VLÁLA NA ROZHLASE AMERICKÁ VLAJKA?

Na dotaz čtenáře

Tak zněla čtenářova otázka: vlála na budově pražského rozhlasu ve dnech pražského povstání americká vlajka?

Správnou odpověď redakce neznala, až ji 5. května na pietním aktu u rozhlasu „po svém“ osvětlil sám premiér Petr Nečas: **ano, vlála**. Ale nejzajímavější část jeho „vysvětlení“ se týkala jiné vlajky – sovětské. O tom podrobně referovala redaktorka Práva Stáňa Sedová:

„Smíšenou reakci si (premiér) od přihlížejících vysloužil, když nejprve připomenul, že na budovu Československého rozhlasu zaměstnanci vyvěsili vlajku naší republiky, vedle toho americkou, ale sovětskou, kterou měli v úmyslu kvůli očekávání osvobozeneckých vojsk též vyvěsit, už kvůli střelbě jednotek SS nestihli.

Předseda vlády to označil za symbolické s tím, že vlajka s hvězdami a pruhy je symbolem opravdové svobody. Na rozdíl od rudé vlajky Sovětského svazu, »která nám byla po pár letech na dalších 41 let vnucována«, uvedl Nečas.

Tolik citát. A nám nezbývá než domýšlet, co pan Nečas při hledání vhodné „symboliky“ zřejmě nedořekl: nechtěl taky poděkovat esesákům za to, že zasáhli tehdy u rozhlasu podle jeho gusta včas?

(zh)

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Drang nach Osten navždy ztroskotal

Zamyšlení k 70. výročí počátku Velké vlastenecké války Sovětského svazu

Dnes se rádo tvrdí, že příčina vzniku druhé světové války spočívá v uzavření německo-sovětského paktu o neútočení (23. 8. 1939). Cudně je přehlížena podstatná věc. Rok předtím se setkali nejvyšší představitelé evropských západních (Francie, Velká Británie) a nacisticko-fašistických (Německo, Itálie) velmocí v Mnichově. Definitivně, rukou nedílnou, pohřbili versailleský systém vztahů v Evropě po první světové válce. Otevřela se tím stavidla německé agrese.

Prvními oběťmi agresora se staly Rakousko, Československo a Polsko, za nečinného přihlížení západních signatářů mnichovské dohody, ačkoliv k nim měli v různé formě spojenecké závazky...

Přitom právě Západ utvořil uvedený systém a garantoval jeho trvání. Nesovětské ani sovětské Rusko, později Sovětský svaz, na něm neparticipovaly. Naopak byl zaměřen proti němu. Dost vlivných osob ze západních vládnoucích kruhů stav střední, jihovýchodní a východní Evropy stejně považovalo za něco prozatímního, dočasného. Jako nechtěný produkt jejich předchozích mocenských hrátek.

Kdy vzniklo mnichovanství

Mnichovanství se tak začalo znenáhla objevovat od první poloviny 20. let minulého století. Hospodářsky: relativizací reparačního zatížení Německa. Nad tím bděli šíbři amerických bankovních společností, hlídajících bohaté pohledávky u všech stran poválečné Evropy. Oficiálně USA prožívaly dobu izolacionismu. Americký průmyslově-finanční komplex mezitím intenzivně spolupracoval s partnery v Německu i po nástupu nacismu a skrytě během následujícího válečného konfliktu. Příkladem za všechny jsou koncerny Standard Oil a IG Farben. Kšeft je kšeft. A druhá světová válka byla kšeft hodně výnosný.

Přesto z těchto německých sofistikovaných zločinců před Mezinárodním soudním tribunálem v Norimberku stanul jen Hjalmar Schacht. Soudní výrok dokonce zněl – zproštěn obžaloby v úplném rozsahu... Někteří jiní se zodpovídali u amerického vojenského soudu. Odcházeli odtud s různou mírou trestů. Další zmizeli zcela bez potrestání v anonymitě. Prvotní „mrazivost" studené války všechny tyto **podnikatelsky zdatné jedince** zapojila do budování Německé spolkové republiky, evropského domu a „evropanství".

Plán Barbarossa podepsán 18. 12. 1940

Přes časové zákruty zůstane nezměnitelnou pravdou, že 18. 12. 1940 A. Hitler podepsal směrnici č. 21, přikazující vrchnímu velení wehrmachtu urychleně dokončit přípravy k útoku na Sovětský svaz, na kterých se pracovalo od července 1940, aby mohl být zahájen v jarních měsících roku 1940 (plán Barbarossa). Jednalo se o celá staletí trvající snažení o kontrolu (přímou či nepřímou) ruského euroasijského prostoru, bez něhož si nebylo možné podle nacistů dělat čáku na světovládu. Před 70 lety se tato arogantní „civilizační" vyvolenost imperialismu akumulovala do extrémního německého šovinismu.

Za nedělního rána 22. června 1941 překročily hranice Sovětského svazu jednotky nacistického Německa, k němuž se přidávali jeho spojenci. Dohady jsou rovněž vyvolávány ohledně zaskočení Sovětů, přestože Moskva měla zprávy o připravované agresi z několika informačních zdrojů. Ale i do Washingtonu docházela varování před napadením Japonskem. Přesto byli Američané Pearl Harborem překvapeni...

Plán Barbarossa zkrachoval už v červenci a srpnu 1941. Nepodařilo se splnit hlavní cíl: dobytí hlavního města Sovětského svazu. Po bitvě okolo „klíče k Moskvě" Smolenska, musela německá skupina armád „Střed" přejít do obrany. Doplnit prořídlé stavy a zformovat se k pokračování ofenzivy (operace Tajfun).

Organizované vyhlazování slovanských národů

V létě, na podzim 1941 a na jaře 1942 utrpěla Rudá armáda nejtěžší materiální a lidské ztráty. K tomu je třeba připočíst

Oběti svých masakrů donutili agresoři pohřbít zpravidla válečné zajatce – rudoarmějce. (Autorem snímku přetištěného ze sovětského časopisu Ogoňok je neznámý okupant)

chování okupantů v obsazeném území. Programové drancování přírodního a hmotného bohatství, deportace lidí k práci do říše, tvrdé represe soustavných tzv. protipartyzánských akcí, promyšlená taktika „spálené země" za ústupu (1943-44), Většina obětí Sovětského svazu (27 milionů) tudíž padá na vrub organizovaného vyhlazování slovanského obyvatelstva (Generální plán Ost).

„Příští válka se povede do totálního zničení nepřítele," vyhlásil říšský kancléř Bismarck. O pangermanismu 19. a 20. století to platilo stoprocentně. Právě neúčast Ruska při rozhodování v evropských záležitostech 1918-19 způsobila, že Německo skoro okamžitě přistoupilo k přípravě revanše.

Taková možnost po roce 1945 jednoduše neexistovala. Vzetí Berlína nebylo gestem ješitnosti Stalina, jak se ozvalo u příležitosti loňského 65. výročí porážky nacistického Německa. Sovětský svaz jako velká síla protihitlerovské koalice udělal za války i po ní (Teherán, Jalta, Postupim) vše pro to, aby z německé půdy už žádný nový světový požár nevzešel.

Byl to faktor stabilizující v dlouhodobém horizontu mírový stav Evropy. Přes trhliny, utrpěné za 90 let uplynulého století, díky němu (zatím) žijeme poklidně ještě i my.

Rozhodovalo se hlavně na východní frontě

O porážce třetí říše se rozhodlo na Východě. Tady Němci nasadili největší množství své vojenské síly. Ale tři čtvrtiny německé válečné mašinerie byly pohřbeny právě tady. Z deseti zabitých německých vojáků padlo osm zde! A to je výmluvné! Nic se na tom nezměnilo ani vyloděním západních spojenců v Itálii (1943) a ve Francii (1944).

Urputnost, s níž se bojovalo na sovětsko-německé frontě, nemá srovnání se západní frontou, severní Afrikou, italským válčištěm, nebo Tichomořím. Hospodářská a materiální pomoc zasílaná Sovětům ze Západu samozřejmě existovala, o tom není pochyb, ale nepřicházela nezištně a zadarmo. Za ideální, veřejně příliš nepublikovaný, výsledek tohoto zápasu západní spojenci chápali co možná nejvyšší vyčerpání obou soupeřů.

Bez upírání zásluh komukoliv dalšímu, Sovětský svaz přispěl nejvíce k vítězství států protihitlerovské koalice. To je nesporný historický fakt. **Vladimír Mlejnecký**

Se střízlivým optimismem!

Ideje slovanské sounáležitosti, slovanské vzájemnosti a přátelství příznačné pro slovanské hnutí se nikdy neprosazovaly bez překážek, ale mnohdy jen díky vytrvalému úsilí a povědomí historické spřízněnosti všech Slovanů. Přitom naděje porobených slovanských národů se vždy upínaly k největšímu slovanskému národu – Rusům, v němž byla spatřována záštita zejména proti nebezpečí agresivního pangermanismu, proti národnímu útisku a ohrožení své existence.

Planými se však ukázaly představy spojované s tzv. slovanským panslavismem, který carské Rusko – opravdový to žalář národů – zamýšlelo využít a zneužít hlavně pro své vlastní imperiální cíle. V této souvislosti lze pochopit i Františka Palackého a jeho názor na „austroslavismus" jako hledání pragmatického východiska, byť v poměrech zatuchlé habsburské říše neschůdného. Teprve po porážce „centrálních mocností" v první světové válce a Říjnové socialistické revoluci v Rusku se poté zrodila možnost svébytného vývoje všech slovanských národů a pro jejich samostatnost.

Vztahy mezi slovanskými národy však nebyly v minulosti jednoduché a bezkonfliktní. Tak tomu bylo zejména mezi Polskem, Ukrajinou a Ruskem. Také mezi jižními Slovany (zejména mezi Srby a Chorvaty) docházelo k mnohým střetům. Předmětem sváru mezi národy Československa a Polska se stalo v minulém století Těšínsko, Slezsko, Orava i Javorina. Bez stinných stránek nebyly ani vztahy mezi Čechy i Slováky; dosud přetrvávají také některé bolestné aspekty z historie mezi Ruskem a Ukrajinou. Mnoho nedobrého přinesly i události roku 1968.

V nejtěžší době po vpádu německých armád do Sovětského svazu byla s cílem maximálního posílení obrany sovětského lidu a také podpory bytostně ohrožených slovanských národů **mezinárodně aktivizována myšlenka slovanské vzájemnosti.** Dostalo se jí plné podpory tehdejšího sovětského politického vedení a významně přispěla k sounáležitosti slovanských národů a jejich odporu okupantům. Po vítězném ukončení druhé světové války však do slovanského hnutí nepříznivě zasáhl politický rozpor s Jugoslávií. Teprve postupně se slovanskému hnutí dostalo náležející pozornosti, odpovídající jeho významu. V této souvislosti je třeba připomenout **předěl, jímž se stal 7. všeslovanský sjezd v roce 1998 v Praze a vytvoření Mezinárodního slovanského výboru, který nyní má sídlo v ukrajinském hlavním městě.** V rozvíjení myšlenek slovanské vzájemnosti je nutno v zájmu dalšího upevňování a rozvíjení slovanského hnutí přihlížet k historickým poznatkům z jeho dosavadního vývoje. Měli bychom se vyvarovat planého „slovanštění", jak ostatně upozorňoval svého času již Zdeněk Nejedlý, ale i T. G. Masaryk, a **stavět si střízlivé cíle k posílení tradičních přátelských pout**, přičemž je mít na zřeteli i překonávání v historii se nahromadivších nedorozumění a vzájemného nepochopení. V tomto úsilí jsou si všechny slovanské národy rovny, i když v mezinárodním kontextu na světovém fóru je jejich váha i vliv různý. Jisté specifikum je dnes ve skutečnosti, že některé ze slovanských zemí se staly členy Evropské unie a dokonce i Severoatlantického paktu. Právě tyto země by měly postupovat co nejodpovědněji s vědomím, že jejich vzájemná součinnost musí respektovat i zájmy slovanských zemí jako celek.

Vrcholným principem ve slovanském hnutí je pak v současnosti povinnost čelit všem pokusům o jeho rozdělování a tříštění, ať již v národním nebo dokonce mezinárodním rozměru. Vždyť **naše budoucnost je v tom, co nás spojuje a nikoliv v tom, co nás dělí!**

Vkladem pro naši činnost je střízlivý optimismus do budoucna, odůvodněný celým dosavadním vývojem, v němž právě slovanské hnutí prokázalo i svůj humanitní charakter v odporu proti nepravostem dnešního světového pořádku. **Mirko Svoboda**

Hajko Kozel brání mateřštinu

Lužický Srb a saský poslanec Hajko Kozel prohlašuje: Lužickosrbský jazyk nesmí se stát obětí spojování obcí. Oč jde? Vyplyne to z tiskové zprávy, kterou nám poskytl.

Lužickosrbský poslanec Hajko Kozel to prohlásil v diskusi o úloze lužickosrbského jazyka v souvislosti s plánovaným sloučením obcí Chróščicy a Pančicy-Kuklow (německy Crostwitz a Panschwitz-Kuckau). Občanská iniciativa Gemeindefusion 2011 ve své žádosti o sloučení obcí v bodu 11 žádá, aby příště při všech veřejných akcích na území zmíněných dvou obcí nesmělo být hovořeno lužickosrbsky, jestliže o to požádá i jen jeden z přítomných. Až dosud se konala zasedání obecní rady v Chróščicích pravidelně v lužickosrbském jazyku. Podle článku 9 saského lužickosrbského zákona je dáno každému Lužickému Srbovi právo se ve správních záležitostech vyjadřovat ústně i písemně v jeho mateřštině, což musí platit také pro lužickosrbské obecní rady a starosty.

V prvním vydání zprávy SRN o Evropské chartě regionálních a menšinových jazyků z roku 2000 se uvádí: „V čistě lužickosrbských nebo převážně lužickosrbských obcích Svobodného státu Sasko se veřejný život vede v lužickosrbské řeči. To zahrnuje i správu a zasedání obecních rad. Přitom je zajištěno např. vyvěšování vyhlášek v obou řečech, čímž jsou informováni také občané, kteří ovládají jen němčinu."

Nezávisle na tom, zda vůbec dojde ke spojení obou obcí, musí být ustanovení Evropské charty zachovány přinejmenším v ještě stávajících veřejných oblastech, kde se hovoří lužickosrbsky.

Tuto žádost přednesl nově jmenovaný předseda Domowiny David Statnik na hlavním shromáždění Domowiny. Pro nás je jasné: k postupnému slučování dvou dosud samostatných obcí správního svazu Při klášterní vodě (Am Klosterwasser) – Chróščicy, Pančicy-Kuklow, Njebjelčicy, Ralbicy-Róžant a Worklecy – do velké srbské obce může dojít jen za předpokladu posílení práva používat lužickosrbské řeči na veřejnosti a ne k jejímu oslabení. To by neměl být v době simultánní překladatelské techniky problém pro žádného obyvatele. Jestliže Evropský parlament s 23 úředními jazyky je schopen pracovat, neměl by být problém zvládnout obě řeči.

Rovnoprávnost obou řečí – rovnoprávné jejich použití – totiž neznamená oproti mínění výše uvedené iniciativy, že jeden z nich bude při první příležitosti zameten pod stůl.

(Přeložil Antonín Bělovský)

Neušlo nám

■ **Extremistická maďarská strana Jobbik** požaduje od policie, aby začala evidovat trestné činy podle etnického původu pachatelů. Novodobý rasismus by tak mohl zaznamenat další odsouzeníhodný vzestup.

■ **Slezané nežádoucí národností** v Polsku – alespoň podle Jaroslava Kaczyńského, hlavy opozice, který slezskou národnost zpochybnil. V Polsku se k ní při sčítání lidu z roku 2002 přihlásilo 173 000 lidí. U nás se v roce 1991 ke slezské národnosti hlásilo 44 000 lidí, jak uvádí Velká všeobecná encyklopedie.

■ **Socha Čas neměla šanci** na pozemku, kde stála proti připravované výstavbě administrativní budovy a velkoprodejny obchodního řetězce, a to v Bratislavě. Došlo k zbourání sochy významného slovenského sochaře Jozefa Jankoviče, jehož díla obdržela i mezinárodní uznání, a tak socha Čas se lepšího času nedočkala!

■ **Vstup do Evropské unie** by podle současných průzkumů už nebylo žádné „terno" pro většinu účastníků případného referenda. Pro 74 % z nich by ani přijetí euroměny u nás nebyl žádný „trumf"! Při současných problémech v oblasti zemí s eurem se nelze ani divit.

■ **Knihy zbytným zbožím** budou u nás, pokud se uskuteční záměr Nečasovy vlády zvýšit sazby DPH, což by nás řadilo – pokud jde právě o DPH – na nejpřednější místo v Evropě. Postihne beletrii, zejména pak odbornou literaturu, nemluvě o poezii, které se už dnes daří těžce, kupuje se stále méně. Přežijí básníci?

■ **Nezaměstnanost na Slovensku** má vzestupný charakter a řadí Slovensko mezi nejpřednější evropské země. Pohybuje se mezi 13–17 %.

■ **Zázraky se dějí** - věří tomu podle průzkumu polského institutu TNS OBOR dvě třetiny Poláků. V hospodářský zázrak věřil svého času značný počet občanů i u nás, většina jich stále ještě na něj čeká!

■ **Charity se stále častěji ucházejí o podporu**. Jedna z nich v prosbě o příspěvek pro děti indiánského kmene Lakotů v Jižní Dakotě, ve Spojených státech, mj. uvádí: „Ano, i ve středu Spojených států existuje mezi původními obyvateli neuvěřitelná chudoba a bída, nemoci a nezaměstnanost (až 80 %). A k tomu žádné vyhlídky jak se vymanit z tohoto začarovaného kruhu. Mnohé rodiny se rozpadají pod těžkým břemenem beznadějné existence v rezervacích nedůstojných lidí, ovlivněné zápasem o každodenní chléb, nezaměstnaností, bídou a nemocemi..." Komentáře netřeba!

■ **Mezinárodní výbor pro přátelství** a solidaritu se sovětským lidem, sídlící v Torontu, oznámil svolání celosvětového již třetího sjezdu. Očekává se účast z řady zemí. Ve své činnosti vystupuje důsledně proti pomluvám někdejšího SSSR a proti nepravostem imperiální politiky v současném světě.

■ **Přátelé SSSR** jsou dosud i v USA – tamější občasník U.S. friends of Soviet people přetiskl před časem článek s titulkem „Co můžeme očekávat od Obamova prezidentství", jehož autor je politický komentátor George Gruenthal. I když mnohé dosavadní aktivity prezidenta Obamy již leccos napověděly, uspokojivou odpověď nepřinesly – spíše rozpaky!

■ **Volná myšlenka** – humanisticko-etické sdružení občanů ČR, vydává čtvrtletník Maják. Nyní vyšla v rámci tzv. Knižnice Volné myšlenky v nakladatelství Orego i pozoruhodná publikace Josefa Haubelta a kolektivu spoluautorů nazvaná „Na Hraničku v časech druhé světové války", přesahující svým obsahem zejména i do opavského a těšínského Slezska.

-da.

Tato stránka je věnována informacím o západoslovanských zemích. Řídí ji a rediguje Mirko Svoboda.

Neušlo nám

■ **Na vojenské přehlídce na Rudém náměstí** na počest 66. výročí Dne vítězství ve válce proti fašistickému Německu pochodovalo téměř 20 tisíc vojáků a důstojníků. Tentokráte to bylo bez dalších vojsk protihitlerovské koalice i zemí Společenství nezávislých států. Prezident D. Medveděv označil Den vítězství za „nejsvětlejší" svátek země, za den odvahy a slávy jejího lidu, který ubránil rodnou zem a osvobodil svět od fašismu.

■ **Obrněný vůz s rudou vlajkou** zahájil přehlídku na kyjevské hlavní třídě – Kreščatiku. Na voze samozřejmě vlála i státní vlajka Ukrajiny. Byl to projev úcty k historické památce. Pro sovětskou vlajku neměli pochopení extremisté ve Lvovské oblasti, kteří oznámili, že rudé vlajky do města nepustí. A tak v Den vítězství došlo ve Lvově ke rvačce veteránů s protisovětsky naladěnými demonstranty, kteří dokonce přepadli ruské diplomaty nesoucí věnec k pomníku sovětských vojáků padlých při osvobozování Lvova.

■ **Na bratislavském Slavíně** si ministr obrany L. Galko, ze čtyřkoalice Ivety Radičové, popletl pojmy, když na místě, kde je pohřbeno 7000 sovětských vojáků padlých při osvobozování Bratislavy, prohlásil, že „Slovensko se na jaře 1945 nedočkalo skutečného osvobození, čímž zřejmě myslel rozdělení Československa, k němuž došlo až 1. ledna 1993.

■ **A. Lukašenko v pozdravném poselství k 9. květnu** hlavám zemí SNS aktuálně vzpomenul, že „památka slavných let bojů, utrpení i vítězství navždy spojuje bratrské národy a napomáhá rozvoji vzájemných vztahů našich zemí i v dnešní době nejrůznějších výzev a nebezpečí".

■ **Ruskou pravicovou stranu** Pravoje dělo (Správná věc) chce vést miliardář M. Prochorov, který zbohatl v 90. letech. Navrhuje zavedení 60hodinového pracovního týdne a zvýšení důchodového věku.

■ **V moldavském Kišiňově vysadili alej stromů** ruští, ukrajinští a běloruští diplomaté k výročí Vítězství nad fašismem. Tato akce startovala v roce 2009, kdy byla vysazena alej z běloruských bříz. Loni vysadili ukrajinské kaštany a keře kaliny. Tentokrát přispělo svým přínosem Rusko a přivezlo jedličky.

■ **Volgograd nazval Stalingradem premiér V. V. Putin,** když ve svém projevu v tomto městě 8. května vystoupil na konferenci své strany Jednotné Rusko a na níž vyzval k vytvoření široké fronty. Ta by soustředila před prosincovými parlamentními volbami všechny „opravdové stoupence rozvoje země". „Nazvěme toto uskupení třeba Celoruská lidová fronta. Taková výzva právě ze Stalingradu zní obzvláště symbolicky a významně," zdůraznil Putin.

■ **O tzv. zvací dopis z roku 1968** požádala slovenská premiérka Iveta Radičová V. V. Putina (13. května) při jeho návštěvě Bratislavy. Host jí slíbil, že bude tuto žádost tlumočit prezidentovi Medveděvovi. Na „zvacím dopise", který byl dostatečně dlouho démonizován českou pravicí, je údajný podpis Vasila Biľaka, který od rozdělení Československa žije na Slovensku. **(kd)**

■ **Schwarzenberg o Stalinovi.** Jak jsme se dočetli, ministr zahraničí ČR Karel Schwarzenberg navštívil za svého nedávného pobytu v Gruzii také Stalinův rodný dům v Gori. Prý to bylo pro něj zpestření. Jak uvedl, jednoduše to chtěl vidět. (Neopomenul ovšem poznamenat, že jednou také jel do Braunau, aby spatřil rovněž rodný dům Hitlera.) V závěru informace pak její autor v Právu k pobytu Schwarzenberga, v souvislosti s rodištěm Stalina, uvedl ministrova slova: „Je to bezesporu Gruzínec, který je dodnes nejslavnější." A Schwarzenberg uzavřel: „Marná sláva." – Já si myslím, že vskutku není co dodat. **(šp)**

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Černobyl po čtvrtině století

Jsou i smutná „výročí". Takovým vždy zůstane 26. duben – den černobylské jaderné katastrofy.

Černobyl je dnes prázdný a téměř mrtvý. Opuštěné domy budou sotva obývané v dohledné budoucnosti. Tehdy byl poškozený reaktor zalit do betonového sarkofágu. Boje s katastrofou se zúčastnilo přes 600 tisíc lidí. Přijeli z různých ukrajinských, běloruských, ruských měst a také z dalších republik bývalého SSSR. Když roku 1986 černobylský mrak táhl Evropou, tvořilo jej jen sotva pět procent materiálu havarovaného reaktoru. Od zbylých pětadevadesáti procent nás dělí jen přesluhující sarkofág. Ukrajina chce nyní stabilizovat radiační situaci v Černobylu na dalších 100 let a plánuje nový sarkofág, jehož výstavba má stát 1,2 mld. eur.

Od výbuchu v jaderné elektrárně Černobyl uplynulo 25 let. Vzpomínkový akt k uctění památky obětí havárie celebrovali ruský a ukrajinský prezident spolu s patriarchou Ruské pravoslavné církve, který zdůraznil, že **„Rusové, Ukrajinci, Bělorusové si navzájem pomáhali. Společně bojovali s tragédií. Je to podivuhodný příklad lidské solidarity před tváří společného neštěstí. Ať tento příklad navždy zůstane v naší paměti. Ať nás inspiruje k zachování bratrských vztahů mezi sebou. Ať hranice, jež existují mezi státy, nikdy nerozdělí náš lid."**

V kontrastu s tímto jasným vyhlášením tak zůstává skutečnost, že na vzpomínkový akt nebyl pozván Alexandr Lukašenko. Údajně si to nepřál předseda Evropské komise J. Barroso, což běloruského prezidenta značně popudilo a dosti nevybíravými slovy to dal ukrajinské straně na vědomí.

V minulém čísle SV N. Weberová ve svém článku Černobyl varuje uvedla, že: „nejsilnější úder zasáhl Republiku Belarus. Země přišla o 22 procent zemědělské půdy, do nezamořených okresů bylo přestěhováno 138 tisíc lidí, celková ztráta byla vyhodnocena na 235 miliard dolarů... Invalidy se následkem černobylské havárie stalo 10 000 lidí, z toho 1800 dětí a mládeže." Avšak J. M. Barroso přivezl na zmíněný sarkofág dar EU ve výši 110 mil. eur.

Svůj závěr, zda na základní kámen budoucího pomníku měl spolu s ukrajinským a ruským prezidentem poklepat i jejich běloruský kolega, si už jistě udělá každý sám.

Karel Dostál

Náš společný svátek

Při příležitosti recepce ke Dni vítězství promluvil v budově ruského velvyslanectví k tomuto svátku nový ruský velvyslanec **Sergej Borisovič Kiseljov**. Řekl mj.:

„Den vítězství je velkým svátkem nejen pro občany Ruska. Je to náš společný svátek. Vojáci Rudé armády a příslušníci ostatních armád protihitlerovské koalice bojovali společně, jelikož chápali, že agrese a zotročování národů nesměji mít své místo na zemi. Pamatujeme si a ceníme té skutečnosti, že na začátku našeho společného boje, dne 18. července 1941, v těžkou pro naši vlast chvíli, byla podepsána s československou exilovou vládou jedna z prvních dohod o součinnosti ve válce proti nacistické agresi.

Těžkou cenu zaplatily národy za svou svobodu. Právě Sovětský svaz musel přijmout na svá bedra hlavní tíhu hitlerovského vpádu a rozdrtit ho. Tři čtvrtiny ozbrojených sil wehrmachtu byly zničeny na východní frontě. Cena vítězství – to je 27 milionů životů občanů Sovětského svazu, kteří padli v bojích, zemřeli v týlu, miliony padlých na jiných frontách a v jiných zemích.

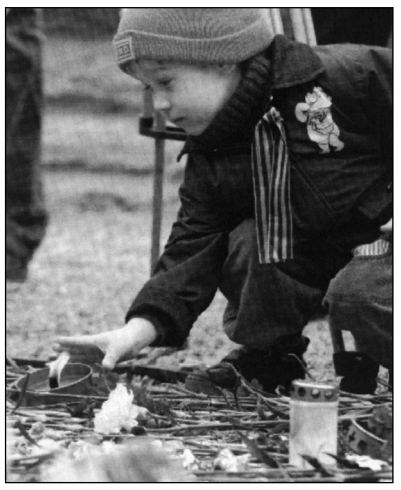
Památka na tyto oběti je posvátná. Proto jsou pokusy přepsat historii nepřípustné. Nelze zapomínat ani ignorovat výsledky norimberského procesu a nikdo nemá právo překrucovat podstatu boje s nacistickým zotročením a smysl vítězství, kterého dosáhlo společenství národů v roce 1945.

Historie společného boje a našeho vítězství nám poskytla důležité poučení. Účastníci protihitlerovské koalice – a byly to státy s různými ideologiemi a politickými systémy – dokázaly překonat rozpory a spojit se kvůli hlavnímu – rozdrcení nejkrutějšího nepřítele. Toto dějinné poučení je důležité pro nás i dnes, kdy čelíme novým globálním výzvám a hrozbám, které lze překonat pouze společným úsilím.

Náš společný boj s československým lidem a naše společné vítězství – to je to, co nás spojuje i dnes. Spojuje nás také to, s jakou úctou, péčí a láskou nahlížíme u nás i u vás na veteriány. Jsme vděčni vedení České republiky, regionálním a místním samosprávám, občanům České republiky za pozorný a šetrný vztah k památce a hrobům sovětských vojáků a důstojníků, kteří padli za osvobození Československa.

* * *

Projev prezidenta V. Klause, který na ruského velvyslance navázal, se nám nepodařilo zajistit. Ve vybraných projevech prezidenta ČR nebyl publikován.

V Moskvě 9. května...

Bělorusko – tentokrát ženským pohledem

Běloruští komunisté si s prezidentem Lukašenkem příliš nenotují, a tak není nezajímavé se seznámit s názory jejich **poslankyně Valentiny Leoněnkové** na dění po volbách: „Z úst odpůrců běloruské státní moci zazněly nejneuvěřitelnější a nehorázné verze a hodnocení. Samotné volby je přestaly zajímat, protože uznat jejich výsledek se ani nechystali. V zápalu polemiky a vášní – pravdivých i hraných – vzápětí po volbách proběhlo něco nepřípustného: útok na komplex státních orgánů (vlády, parlamentu a ústřední volební komise), které jsou chráněny zákonem ve všech zemích. Dotknout se takových institucí není nikomu dovoleno v žádném státě. Byl by to trestný čin."

Poslankyně tak dochází k jednoznačným závěrům: „Radikální, extremistická část (Běloruska) se takto rozhodla ‚osvědčit se' a získat nejen politické a finanční dividendy, ale i možnost studovat v polských a jiných evropských univerzitách jako tzv. vězni svědomí..

Bělorusové tak mohli vidět ‚demokraticky vyceněné zuby' a skutečnou tvář opozice, jež byla připravena uvrhnout zemi do bahna násilí pro uspokojení svých vlastních ambicí."

JAK VYPADALA VÁLEČNÁ DÁVKA POTRAVIN *připomněl Moskvanům billboard, který moskevská radnice rozmístila k výročí Dne vítězství. Text sice vyzýval „zkus to i ty", ale to tak nikdo nemyslel. Fakt to však byl drsný: za války dostávali sovětští lidé na den 150 gramů chleba a kostku cukru.*

Karlovy Vary a Petr Veliký

Neplacenou reklamu karlovarským lázním připravila v minulých dnech ruské a světové veřejnosti rozhlasová stanice **Hlas Ruska** připomenutím **300. výročí návštěvy ruského cara Petra I.** (1672–1725) **v Karlových Varech.** Ruská historička Natalja Basovská ve vzpomínkovém pořadu uvedla:

„Osobnost Petra Prvního je bohatá a mnohotvárná. Jeho osobní vystupování mělo zpravidla důsledky pro celý ruský stát. Říká se, že Petr odhalil pro Rusy Karlovy Vary. Ve skutečnosti však touto svou cestou, svým slavným ‚Velkým vyslanectvím', cestou po evropských zemích, odhalil pro Evropany Rusko – silnou a nezávislou zemi, která dokázala za jeho vlády navrátit si území uchvácená výbojnými sousedy. Metody, jakými zaváděl Petr v Rusku všechno evropské – oděvy, holením a oslavami Nového roku počínaje a zřízením námořní flotily konče – byly radikální. Vědomě i nevědomě postrkoval ruskou civilizaci k Evropě a vytyčil evropský vektor jejího rozvoje. Co musel tedy udělat, když ho začala trápit opakující se nemoc ledvin? Jít k mastičkářům a pít vývary z bylinek? Určitě ne! Věděl, že existují léčivá zřídla v Karlsbadu. A jako skutečný Evropan se jel léčit do lázní – což se pak stalo oblíbenou rekreací ruské smetánky.

Pobyt Petra Prvního v Karlových Varech je zahalen dosti legendární atmosférou. Jak vznikla třeba známá pamětihodnost – Petrův vrch? Říká se, že Petr vystoupil na tento vrch na koni bez sedla a vryl do velkého dřevěného kříže své iniciály. Ani v „Petrově domě" car nikdy nebydlel. Jak ale praví legenda, probíhala zde v době jeho pobytu v lázních výstavba domu a Petr osobně pomáhal zedníkům. Myšlenka postavit v lázních ruský chrám se také připisuje Petrovi. Chrám, který dominuje nyní Karlovým Varům, byl vysvěcen ve jménu apoštolů Petra a Pavla, nebeských ochránců Petrohradu.

Pomohlo však Petrovi léčení v Karlových Varech? Basovská si myslí, že smrt Petra byla předčasná. Léčení v Karlových Varech ji však alespoň poněkud oddálilo. Mohl by žít déle, kdyby se více staral o své zdraví. Měl nemocné ledviny, a nejednou se ocitl v ledové vodě. Při prohlídce Ladožského kanálu například stál po pás ve vodě a pomáhal vojákům stáhnout z mělčiny člun. A v říjnu 1724, kdy začala ve Finském zálivu povodeň, zachraňoval tonoucí námořníky. V důsledku toho onemocněl, a už se nezotavil. (kd)

Jednou větou

■ **Volby do Státní dumy Ruska** proběhnou s největší pravděpodobností 4. prosince a volby prezidenta RF 11. března 2012. Poslanci Dumy budou voleni na pět a prezident na šest let.

■ **V květnu se sešli ministři zemí ŠOS** (Šanghajské organizace pro spolupráci – Čína, Rusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Uzbekistán), aby posuzovali možné kandidáty na vstup do organizace – jmenovitě Indii a Pákistán.

■ **Rusko, Ukrajinu, Kazachstán a Srbsko** zařadilo do dvanácti prioritních zemí našeho zahraničního obchodu Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy, podnikatelskými organizacemi a Českou radou pro obchod a investice.

■ **Osm gruzínských opozičních stran** připravilo návrh nového volebního zákona, který by omezil možnost manipulace volebních výsledků, a chystají masové protestní akce zaštiťované i expředsedkyní parlamentu N. Burdžanadzeovou a pětinásobnou mistryní světa v šachu N. Gaprindašviliovou.

■ **Zákon o boji proti korupci**, předpokládající progresivní tresty za úplatky těm, kdo úplatek dali nebo přijali, ale i jej zprostředkovali (například předali peníze nebo o něm vyjednávali), byl přijat ve Státní dumě Ruska.

■ **Bývalý ukrajinský ministr hospodářství Danylyšyn** založil v Praze novou nevládní organizaci Ukrajinská evropská perspektiva, která bude usilovat o změny a novou ústavu Ukrajiny.

■ **Mistrovství světa v ledním hokeji 2016** se bude po odvolání kandidatury Ukrajiny a Dánska konat v Rusku, které si tak připomene 70. výročí domácího hokeje.

■ **Běloruské státní dráhy** převzaly v Minsku první ze 49kusové série modernizovaných lokomotiv ČME3 od firmy CZ LOKO Česká Třebová v rámci kontraktu za 46 milionů eur rozloženého do let 2011 až 2014.

■ **Ruský filmový koncern Mosfilm** zahájil promítání svých filmů na bezplatném videu YouTube, kam do konce roku umístí 200 klasických snímků své produkce.

■ **Na třech českých konzulárních úřadech** v Kyjevě, Doněcku a Lvově bylo vloni ukrajinským občanům vydáno 100 000 víz.

■ **Rusko přivítalo uzavření smíru** mezi hlavními palestinskými organizacemi Fatah a Hamás, k němuž přispělo uskutečněním řady politicko-diplomatických kroků ve prospěch „obnovení důvěry a spolupráce mezi palestinskými frakcemi".

■ **Tři tisíce moskevských důchodců** obsadilo všechna místa k sezení ve vlacích na kruhové trase metra 18. května a pouštělo sednout jen těhotné ženy a invalidy. Tímto způsobem se prý snažili vyzvat mládež ke zlepšení demografické situace.

■ **Prezident republiky Václav Klaus** během květnové státní návštěvy Ázerbájdžánské republiky rovněž zavítal na Bakuskou slovanskou univerzitu, kde se setkal s vedením školy, s profesorským sborem i se studenty.

■ **O Jaromíru Jágrovi** je známo, že se hlásí k pravoslavné církvi, což je jeden z důvodů jeho působení v ruských hokejových klubech.

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Skutečná spravedlnost pro Balkán?

Rozhodnutím haagského tribunálu (ICTY) o odsouzení dvou chorvatských generálů došlo k něčemu neobvyklému. Soud vytvořený na základě neexistující pravomoci Rady bezpečnosti OSN k vyšetřování válečných zločinů spáchaných v jugoslávských válkách během devadesátých let minulého století odsoudil dva chorvatské generály Ante Gotovinu a Mladena Markače za válečné zločiny.

Je to zvláštní. Za prvé, za celou dlouhou dobu bylo odsouzeno pouze několik Nesrbů. A jen pár z nich odsouzeno k něčemu jinému nežli k nějakému symbolickému trestu. Za druhé, zatímco Nesrbové byli odsuzování pouze za jednotlivá zvěrstva, srbští obžalovaní byli souzeni podle doktríny „zločinného spolčení“, speciálně vytvořeného pouze pro ně. Až do tohoto posledního rozsudku.

Státní zástupce tvrdil, a soudci odsouhlasili, že oba generálové byli součástí „zločinného spolčení“ za účelem násilného přemístění srbského obyvatelstva z Chorvatska v létě 1995. Podle žalobců nebylo zločinné spolčení vedeno nikým jiným než chorvatským prezidentem Franjo Tudjmanem, který zemřel v roce 1999. Třetí obviněný generál Ivan Čermak byl zproštěn všech obvinění.

Chorvatští činitelé, stejně jako převážná část veřejnosti, přivítali rozsudky s šokem a hněvem. Po celé zemi nastaly nepokoje. Fotbalové týmy ozdobily své dresy portréty Gotoviny. Jeden muž se dokonce na protest podřezal rozbitým sklem. Chorvati si v oficiální historii tvrdě chrání svůj příběh o „vlastenecké válce“, podle kterého byl mírumilovný chorvatský stát brutálně napaden „agresivním expanzivním Srbskem“.

Tenhle příběh je zjevně problémový. Ani rozpadající se jugoslávská vláda, ani Srbsko, nikdy nepopíraly vyhlášení chorvatské nezávislosti *jako takové*. Nicméně byli znepokojeni Tudjmanovým odejmutím základních práv půl milionu Srbů.

Neschopni argumentovat u ICTY tvrdili chorvatští právníci hájící generály, že operace v srpnu 1995, zahrnující vraždy, vyhánění Srbů a rozsáhlé ničení jejich majetku, byla legitimní vojenskou operací podporovanou vládou USA.

Je pravda, že Washington stál za „operací Bouře“, když vycvičil a vyzbrojil chorvatskou armádu prostřednictvím „soukromého dodavatele“ žoldácké firmy MPRI. V té době dokonce velvyslanec Washingtonu v Záhřebu Peter Galbraith popřel, že exodus Srbů by mohl být označen za „etnickou čistku“, protože etnické čistky jsou něco, co dělají jen Srbové! Svou argumentaci podpořil tvrzením, že Srbové odcházejí z vlastní vůle. Doktrína „zločinného spolčení“ byla pro ICTY vyvinuta chorvatsko-americkým profesorem práva jako koncepce „chyť všechny“, která umožnila stíhání lidí, ne proto, co udělali, ale proto, že tam v té době byli.

Co se týče Srbů, gesto předstírané spravedlivosti ICTY je příliš málo, příliš pozdě. Vmanévrování někoho jiného pro jednou nepovede ke změně poznání, že hlavním posláním je přepsat nedávnou historii Balkánu ve prospěch Západu. Verdikt nad Gotovinou pouze ukazuje, že v tomto poslání jsou nyní ochotni pošlapat své včerejší partnery. Po skutečné spravedlnosti pro Balkán tu není ani stopy.

Stanislav Hrzina
(podle zahraničních zdrojů)

Sanader bude vydán

Rakouský soud v Salcburku povolil vydání bývalého chorvatského premiéra **Iva Sanadera** k trestnímu stíhání ve vlasti. Sanader čelí v Chorvatsku obviněním ze zneužití pravomocí a z korupce. Rakouská policie ho loni v prosinci zadržela na základě mezinárodního zatykače vydaného Záhřebem a od té doby v alpské republice čeká na rozhodnutí o vydání. Proti usnesení se Sanader odvolal a až do rozhodnutí vyššího soudu zůstává ve vydávací vazbě.

Sanader byl v Salcburku zadržen při cestě do USA. Vydání do Chorvatska odmítá s odůvodněním, že by se tam nedočkal spravedlivého procesu. Vše již totiž podle něj ovládají jeho odpůrci, kteří se na něj snaží svalit všechny chyby.,

Chorvatský prezident Ivo Josipović odmítá Sanaderův strach ze zaujatého soudního řízení. Josipović podle agentury APA dodal, že proces bude pod drobnohledem nejen v Chorvatsku, ale že ho bude sledovat i zahraničí.

Ivo Sanader

Sanader byl v Chorvatsku ministerským předsedou v letech 2003 až 2009. Je podezřelý ze zneužití pravomoci a z korupce při prodeji banky Hypo Alpe-Adria, kterou kupovala bavorská banka Bayerische Landesbank. Chorvatský stát tak poškodil nejméně o šest milionů eur (asi 145 milionů Kč). Peníze šly částečně také do fondů jeho strany Chorvatské demokratické společenství (HDZ), která je dosud u moci.

Koncem loňského roku ho guvernér Chorvatské národní banky obvinil, že umožnil údajné nepoctivé obchody této bavorsko-rakouské finanční instituce. Sedmapadesátiletý Sanader obvinění odmítá. Podle něj jde o politickou kampaň, kterou proti němu vedou jeho někdejší nejbližší spolupracovníci. **(SV)**

Bulharsko a druhá světová válka

Této nejděsivější války lidské historie se zúčastnilo 64 zemí. Probíhala na území 40 států v Evropě, Asii a Africe a ve třech oceánech, Atlantickém, Tichém a Severním ledovém. Mobilizováno bylo více než 110 milionů lidí, 50 až 60 milionů z nich zahynulo na frontě a v týlu. Polovina ze všech padlých byli sovětští občané, okolo 38 milionů občané slovanských zemí. Bulharů zahynulo 53 tisíc, z nich na frontě 10 750 vojáků.

Na počátku války bylo Bulharsko neutrální zemí. Ministerský předseda prof. Bogdan Filov svým podpisem, učiněným 1. března 1941, přimkl Bulharsko na stranu hitlerovského Německa. Dne 13. prosince 1941 monarchofašistická vláda vyhlásila Spojeným státům a Velké Británii válku. Následuje bombardování Sofie, které musel u spojenců v Moskvě s pomocí Stalina hasit Georgi Dimitrov. 5. září 1944 vyhlašuje Sovětský svaz Bulharsku válku, ve které nepadl jediný výstřel, a která skončila během 24 hodin. Dne 8. září 1944 Bulharsko vyhlašuje válku Německu.

Z právního hlediska bylo Bulharsko od 5. do 8. září ve válce s celým světem. Aby se vyprostilo z této nenormální situace, nová vláda Vlastenecké fronty začala po 9. září 1944 vyjednávat se Sovětským svazem a zeměmi protifašistické koalice. Díky aktivní podpoře Sovětského svazu jednání skončila Dohodou o příměří, která byla podepsána 28. října 1944. Dohoda vyvedla Bulharsko z mezinárodní izolace, určila podmínky, za nichž se může Bulharsko zapojit do války proti Německu, atd. Byla vytvořena Spojenecká kontrolní komise, která sledovala dodržování podmínek Dohody. Bulharská armáda pak vedla bojovou činnost proti hitlerovským vojskům v Řecku, Makedonii a Srbsku.

Nasazeny jsou 1., 2. a 4. armáda s celkovým počtem 271 977 bojovníků. V průběhu dvou měsíců října a listopadu 1944 bulharská armáda uskutečnila řadu bojových operací na území Srbska a Rakouska. Armáda se zúčastnila v sestavě 3. ukrajinského frontu operací na osvobození Bělehradu, Budapešti a Vídně. Tímto bojovým přínosem proti hitlerovskému fašismu Bulharsko odvrátilo další hrozící národní katastrofu. Předchozí prohrané války, zvláště první světové, do které po bok Německa zavlekli zemi Koburkové, připravily Bulharsko o některá území. Tentokrát neztratilo nic, normalizovalo vztahy s balkánskými sousedy a zajistilo si přijetí do OSN.

Nelze zapomenout ani na ty Bulhary, kteří bojovali za války v řadách spojeneckých armád jako v sovětské, britské, americké, francouzské, polské, jugoslávské, řecké. Účastnili se partyzánských bojů v různých zemích, na Slovensku nebo v pražském povstání. Na Olšanském hřbitově mají své vojenské pohřebiště. **Jiří Stano**

„Tichá cesta“ pro Kosovo?

Slovensko podpoří zahájení jednání s Kosovem o rámcové dohodě, která by Kosovu i přes neuznání některými členy Evropské unie umožnila, aby bylo zařazeno do programů EU, s takovým rozhodnutím souhlasí i Bělehrad.

Tato politika „tichého souhlasu“ s integrací Kosova do EU je konkrétním příkladem toho, co Brusel od Bělehradu očekává, když jde o otázku „dobrých sousedských vztahů s Kosovem“, respektive co očekává od členů EU, jako jsou Španělsko nebo Slovensko, které se pevně drží postoje, že neuznají nezávislost Kosova. V praxi to znamená, že formálně Kosovo uznat nemusí, avšak nemají Kosovu „překážet“ ve fungování jako nezávislého státu, a slovenská diplomacie vládě navrhla, aby takové zapojení Kosova podpořila. Slovensko svůj krok vysvětlilo tím, že „i když Kosovo nechtějí uznat“, nechtějí ani blokovat jeho sociální a ekonomický vývoj a přibližování se EU.

Postoj většiny států, které Kosovo neuznaly, umožňuje podepsat dohodu o spolupráci s Kosovem, jestliže je uvedena reference odkazující na rezoluci 1244 Rady bezpečnosti.

Kosovo, ač formálně součást Srbska, od roku 1999 je spravováno mezinárodní misí OSN – UNMIK. Na základě rezoluce RB OSN 1244 bylo úkolem zajistit přechodnou správu a vybudovat prozatímní demokratické samosprávné instituce, které zaručí mírový život pro všechny obyvatele Kosova. Mezinárodní mise byla rezolucí pověřena také přípravou politického procesu stanovení budoucího statusu Kosova. Od roku 2008 převzala tuto úlohu mise EU – EULEX. **(sh)**

Bosenští Srbové odvolali referendum

Bosenští Srbové zrušili referendum, které mělo rozhodnout o legálnosti centrálních soudů na území srbské entity v Bosně a Hercegovině. Stalo se tak po návštěvě vysoké představitelky EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku **Catherine Ashtonové.**

V Bosně a Hercegovině proběhly vloni na podzim všeobecné volby, ale dosud se nepodařilo sestavit vládu. Republika srbská, která se rozkládá na území srbské entity (druhým celkem je Federace Bosny a Hercegoviny), a která se netají separatistickými tendencemi, se minulý měsíc rozhodla, že vypíše referendum o tom, zda mohou mít centrální soudy a státní zastupitelství pravomoci i na jejím území. Jako důvod uvedla údajnou neobjektivitu soudců a vysokého představitele mezinárodního společenství pro Bosnu (Rakušana) **Valentina Inzka.** Ten prohlásil, že plánované referendum představuje **„nejvážnější výzvu“ bosenské životaschopnosti od skončení války v roce 1995.** Pokud by Srbové referendum neodvolali, hrozilo by celé Bosně a Hercegovině zmrazení veškerých finančních toků ze zahraničí. Srbské rozhodnutí v minulých týdnech ostře kritizovala i Evropská unie.

Podle mluvčího „evropské ministryně zahraničí“ Ashtonové již nic takového nehrozí, protože srbské autority souhlasily se zahájením „strukturalizovaného dialogu“, od něhož si Západ slibuje vyřešení veškerých sporných otázek ohledně soudnictví. Jeho první část, která proběhne na začátku června, bude řídit evropský komisař pro rozšíření **Štefan Füle.** **(sh)**

Slovinští důchodci opustili vládu

Vládní koalici předsedy slovinské vlády Boruta Pahora opustila koaliční strana důchodců (DeSUS). Strana vznikla v květnu 1991 z Družstva důchodců Maribor Centrum. V roce 1992 se DeSUS spojila s dalšími levicově orientovanými stranami, se Sociálnědemokratickou unií a Stranou pracujících Slovinska, čímž byla vytvořena volební koalice. Po roce 1996 však v důsledku neshod uvnitř Sjednocené kandidátky sociálních demokratů došlo k osamostatnění Demokratické strany důchodců Slovinska.

DeSUS ve volbách v roce 1996 postavila svůj program na slibech sociálních jistot. Strana není příliš orientována na politický program, ale zdůrazňuje nutnost zajištění důstojnosti člověka v pozdním věku. V roce 2008 se DeSUS stala součástí levicové vládní koalice. Účast strany DeSUS však nebyla jistá poté, co předseda vítězné Sociální demokracie Borut Pahor odmítl možnost, aby

Mladí Slovinci demonstrují v Rakousku za to, aby místní úřady respektovaly dvojjazyčná místní označení (Z archivu)

funkci ministra obrany nadále zastával předseda DeSUS Karl Erjavec. Nakonec se Erjavec spokojil s postem ministra životního prostředí, který zastával do února 2010.

DeSUS koaliční vládu opustila v květnu s odůvodněním, že není brána za rovnocenného partnera. **(sh)**

Neušlo nám

■ Bosna a Hercegovina a rozcestí?

Bosenští Chorvaté na shromáždění v Mostaru opětovně vznesli požadavky na vytvoření vlastního chorvatského uskupení v Bosně a Hercegovině. Tento požadavek vyžaduje dělení současné muslimsko-chorvatské Federace Bosny a Hercegoviny, kterou společně sdílejí. Zřejmě národnostní a náboženské třenice od rozpadu Jugoslávie nebudou mít konce.

■ Stabilita podle Thaciho

Mezietnické vztahy v Kosovu jsou pozvednuty na vyšší úroveň a počet etnicky motivovaných incidentů stále klesá, prohlásil premiér samozvané Republiky Kosova a Metohije Hashim Thaci.

Na jednání Národní rady pro bezpečnost Thaci řekl, že situace v Kosovu a Metohiji je i přes ekonomické a sociální výzvy klidná a stabilní.

■ Válečný zločinec je jen „ten druhý“

Veteráni bývalé tzv. Osvobozenecké kosovské armády vyzvali všechny zúčastněné ve válce, aby bojkotovali Eulex s tím, že mise EU chce jen diskreditovat a kriminalizovat, jak uvádějí, „hodnoty osvobozenecké války“ v Kosovu.

Roztrpčeni kvůli zatčení skupiny příslušníků UCK, obviněných ze spáchání válečných zločinů v táboru Klečka, vyzvali sněmovnu, aby okamžitě začala s nezbytnými ústavními změnami, jimiž by od Eulexu byla převzata veškerá oprávnění výkonné moci.

■ Bulharsko prý dvakrát odmítlo...

Bulharsko v polovině devadesátých let minulého století dvakrát odmítlo zatknout druhého muže teroristické sítě Al Kajdá Ajmána Zavahrího. Odmítlo vyhovět jak Egyptu, tak Rakousku. Uvedla to agentura AFP s odvoláním na bulharské rádio Darik, kterému to řekli bývalí vysoce postavení politici.

■ Zájem či nezájem o funkci?

Vysoká představitelka EU pro zahraniční politiku a bezpečnost Catherine Ashtonová zvolí mezi 13 kandidáty budoucího šéfa kanceláře EU v Kosovu. Mezi známými jmény kandidujícími na tuto funkci jsou Ulrike Lunacek, rakouská poslankyně v EP, a Janina Hřebíčková, bývalá šéfka české kanceláře v Kosovu a Metohiji.

Dle slov nejmenovaných diplomatů velký zájem o tuto pozici nebyl a někteří dokonce nabídku na kandidaturu odmítli. Nový evropský představitel v Kosovu a Metohiji přijde na místo Pietera Feitha, kterému 30. dubna skončil mandát.

■ Srbská žádost nebyla na programu

Skutečnost, že Francie jako předsedající Rady bezpečnosti OSN nezařadila do programu žádost Srbska, aby na zasedání byla projednána srbská iniciativa o zahájení vyšetřování obchodu s lidskými orgány v Kosovu pod záštitou OSN, se nelze divit. Francie jistě toto téma konzultovala se svými spojenci. V tomto okamžiku ani ve Washingtonu, ani v Londýně, není velká vůle k tomu, aby tato otázka byla na programu RB, říká Predrag Simić, profesor mezinárodních vztahů na Fakultě politických věd.

■ Předčasné volby v Makedonii

Parlament Makedonie rozhodl, že legitimita politických stran zastoupených v zákonodárném sboru by měla být potvrzena občany v předčasných volbách, které proběhnou 5. června.

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

Věrnost Julije Druninové

Ruskou básnířku Juliji Druninovou (10. května 1924 v Moskvě – 20. listopadu 1991) naučily válečné zákopy a vojenské mundúry – tak jako mnohé v její frontové generaci – zoufalé touze žít, být věrný hvězdným snům o přátelství, lásce, odpovědnosti za vlast, za vznešené postuláty války, aktivitě, jistotě o nutnosti splynutí osobního a společenského. Stala se hvězdou celé generace. Jejím jménem nazvali krymští astronomové planetu s číslem 3804...

Sotva dokončila školu, přihlásila se jako dobrovolnice do armády – od svých sedmnácti let nesla v sobě válečný požár... v podstatě až do relativně šťastné doby manželství a tvůrčího partnerství s režisérem Alexejem Kaplerem. O dvacet let starší... byl jí oporou, učil ji distancovat se od emocí, od její služby zdravotní sestry ve střeleckém, později dělostřeleckém pluku až do roku 1944, kdy byla těžce raněna. Učil ji pracovat v rytmu všedních dnů a do nakladatelství nosil její sbírky veršů. Po úmrtí A. Kaplera v roce 1979 ztratila J. Druninová oporu ve všem podstatném, v jistotě přátelství, lásce, ve „výdrži"... pro zbývajících dvanáct let opuštěnosti.

Nehledě na vykonávání čestné funkce poslankyně, kdy doufala pomáhat účinně, avšak marně spolubojovníkům ve válce, nehledě na funkci tajemnice Svazu spisovatelů SSSR, potom RF, na práci v redakcích časopisu *Znamja* a v *Litgazetě*, zvolila smrt – vědomě, s náležitou přípravou dopisů asi osmi nejbližším lidem, v nichž nikoho v ničem neobviňovala. V jednom z nich přesto píše: „Proč odcházím? Vydržet v tomto hrozném, neurvalém světě stvořeném pro rváče s ostrými lokty by mohl tak nedokonalý tvor, jako jsem já, jen pokud by měl spolehlivé osobní zázemí."

A tak zbývají sborníky jejích vroucích veršů, často drsných, velmi kritických, neboť „...válku si probolela až do svého dobrovolného konce". Zbývají sebrané spisy, zůstávají láskyplné dopisy a vzkazy A. Kaplera z cest a také útlá publikace jejího prvního manžela – spolubojovníka, básníka – spolu po válce studovali v Literárním institutu M. Gorkého, otce její dcery Nikolaje Staršinova. Knížka má název ***Planeta Julija Druninová nebo Historie jedné sebevraždy*** (Moskva 1994). Její verše zaznívaly občas v pětačtyřicetileté historii soutěže Puškinův památník – Ars Poetica v interpretaci žáků a studentů československých škol. V češtině jsou její básně v překladu Hany Vrbové zařazeny v knize ***Očima generace*** (Naše vojsko 1967) – knihu mi ochotně během dvaceti minut přinesli z archivu Městské knihovny v Praze. Je věnována válečnému pokolení básníků a spisovatelů Sovětského svazu, jejich tvorbě, lidským i občanským postojům a zároveň představuje galerii vynikajících českých překladatelů – básníků.

Ve slovenštině je známá například poema ***Zinka*** – „vedla nás do útoku", připomíná J. Druninová. V přebásnění Jána Majerníka vyznívá poema jako dávná ozvěna války v objemné knize ***Verše proti smrti – Antologie protifašistické poezie socialistických zemí*** (z české, ruské, bulharské, maďarské, mongolské, německé a polské poezie přeložil kolektiv překladatelů) – Bratislava 1980. Dvacetiletá Julija uzavírá poemu ***Zinka*** z roku 1944 smutnou povinností odeslat vzkaz Zinčině matce kamsi do daleké vsi: „Nečakali sme slávu smrti -/ chceli sme slávu prežitú!/ No prečo fáčmi ovinutý/ vojačik malý leží tu?... A v kvietkovaných šatách malá/ starenka sviecu páli tam.../ Aby ťa viacej nečakala/ ako len napísať jej mám?!"

Jana Vacková

Julija Druninová

Setkávání se slovanskou poezií: Lužice

Jakub Čižinski, vl. jm. Bart (1856-1901), národní hornolužický básník, buditel, překladatel, vynikl vlasteneckou lyrikou, psal sonety, balady, romance (satira, ironie, sarkasmus). Významem se blíží J. Vrchlickému, jenž ovlivnil jeho poznávání světové poezie. V mládí chovanec Lužického semináře v Praze, studium češtiny, mnoho kontaktů s českou kulturou. Redaktor časopisu Lužice. Autor několika sbírek básní, apelativně se obrací k přítomnosti, k společenským neduhům a potřebám. Tvorba ceněna jako významná historicky i literárně. Překládán do češtiny.

Formy

Glosa:
Stoupat v taktu, jak se píská,
s vlky výti ze vší síly –
byla věc mně povždy nízká,
tož jsem mnohým nebyl milý.

Smysl verše vizte zblízka:
panáků, sket nenávidím,
když je v směšném tanci vidím,
stoupat v taktu, jak se píská.

Pochvalou všech ústa šílí –
v shodu moudré s blázny shání
jedno, první přikázání:
s vlky výti ze vší síly.

Dřít, jak chce panská láska,
jedny líbat, druhé hrýzti,
s jedním žrát a s druhým jistí –
byla věc mně povždy nízká.

Prý jsem drzý, namluvili,
když jsem řek': „Lži třeba není –
muže v hanebníka mění." –
Tož jsem mnohým nebyl milý.

Vlastenecká čest

Nás málo tak a tolik nebezpečí,
když vnější vrah i vnitřní do nás ryje –
kde meče brát a kdo nám záda skryje,
když tolik spí nás, tolik zmírá v křeči.

Srb v kamenech tkví, jímž se jemu vděčí,
a slzami už od dávna se myje –
Co odpadlík jen válí se a tyje.
Ó, jaký konec v bědné této seči?

Když boje, bouř se nejlítěji vzmáhá,
čest největší je přední býti stráží,
stát v hloučku, v kterém jeden za sto váží.

My hlouček jsme, jenž z dávna zbyl tu
v boji –
zde vytrvati za krev, brázdu svoji –
toť, Srbi, čest, jež ke hvězdám až sahá!

Přeložil s úvodem o básníku
Adolf Černý
(In Výbor z básní, nakl. J. Otty, Praha 1906)
(Vac)

Příkladná souznění v kultuře

V době, kdy reklama a veřejněprávní média zviditelňují na plné obrátky zlaté tele, v lepším případě Krtečka či Havlovo Odcházení – na pokračování dokonce i v Haló novinách – je zdola vítáno každé slovo nekomerčního ražení o soudržnosti, solidaritě a souznění lidí posedlých kulturou a kolektivní výdrží. Výrazným úspěchem byla výstava u příležitosti 15. výročí výtvarné skupiny žen FEMINA 2011 v Senátu ČR (2. březen – 17. duben 2011). Výstavu připravila vedoucí Feminy Marie Zábranská, malířka a medailérka, záštitou ji poctila místopředsedkyně Senátu Alena Palečková, aktuální písní na nebývalé souznění dam a jejich tvorby v různých žánrech rozveselil četné hosty na vernisáži Mgr. Jiří Klapka. ‚Jako jeden muž' se účastnilo všech 11 výtvarnic.

Mimořádně velkým setkáním výtvarníků a jejich přátel bylo také zahájení jubilejní výstavy Marie Zábranské (malba – medaile – ilustrace) v prostorách Clam-Gallasova paláce v Husově ulici č. 20 v Praze 1 (24. března – 21. dubna 2011). Svým uspořádáním ve třech sálech a recepci umožnila výstava autorce důstojnou prezentaci svého členitého díla z let 1968-2011, tj. za více než 40 let tvůrčí práce. Vedle společenské angažovanosti ve skupinách výtvarníků a různé charitativní činnosti to byla výtvarná spolupráce s Geologickým ústavem: tvorba galerie portrétů Osobnosti české geologie pro G. S. Univerzitu Washington; tvorba řady medailí; vynikající pamětní desky s portrétem A. Humboldta, umístěné na lázeňském domě Lázně Teplice; reliéfu na pamětní desce národního umělce Adolfa Zábranského odhalené k 100. výročí jeho narození v roce 2009 na škole v Rybí u Nového Jičína, kde se Zábranský narodil a kde je Marie Zábranská vítána jako milovaná osobnost.

Spolupráce s Metrostavem v 80. letech minulého století byla i na této výstavě doložena skvělou medailí a grafickými listy – obojí získávali i sovětští stavbaři Mosmetrostroje.

Na „oplátku" byla na vernisáži Marie Zábranská poctěna medailí J. Jungmanna udělovanou Českou asociací rusistů, kterou jí předal předseda ČAR Mgr. Jiří Klapka na závěr svého hodnocení zejména nezištné, nekomerční spolupráce s M. Zábranskou při tvorbě ruské mutace knihy Zábranského Zlatá brána otevřená (vydání se podařilo realizovat v roce 2009 a kniha se stala reprezentativním dárkem nejen pro Alexandrovce – rodiče předškolních dětí). Bez nedávné výstavy „A. Zábranský a M. Zábranská – dětem" v Moskvě a Petrohradu (2006), to jest ilustrační a plakátové tvorby A. Zábranského a cyklu Pohádkové bytosti M. Zábranské, by se v Rusku oba tvůrci nedočkali ocenění dodnes!

Na retrospektivní výstavě M. Zábranské mě osobně nejvíce překvapila její tvůrčí svébytnost, samostatnost a nepodléhání dobové „ideologičnosti", kvůli níž je dnes například Adolf Zábranský kritizován jako „zakladatel" socialistického realismu, ačkoli vždy vysvětloval, že tu nejde ve výtvarném umění o umělecký směr, ale o názor, postoj k dějinám a k dění současnému. Výstava celkově představila umění jako vyjádření určitého řádu, harmonie, uměřenosti a krásy jako vyjádření humanismu a estetičnosti. Marie Zábranská ráda přijala blahopřání svých kolegů, přátel, svého učitele v medailérském mistrovství profesora Milana Knoblocha.

Jana Vacková

Věnováno Puškinovi

Mimořádně slavnostní celostátní přehlídka 45. ročníku ***Ars Poetica – Puškinův památník*** s dvěma sty soutěžících se konala 6. května 2011 v Ruském středisku vědy a kultury v Praze za podpory nadací Fond Russkij mir a Rossijskij fond kultury s koncertním vystoupením „Dopisy z fronty" souboru Slunovrat z Vologdy v RF a s účastí ruského sochaře bronzového pomníku A. S. Puškina připravovaného k odhalení na Puškinově náměstí v Praze 6.

O tom přinese Slovanská vzájemnost informaci v červenci.

(Vac)

Společnost Cvětajevové desetiletá

Přesně na den založení Společnosti Mariny Cvětajevové vedené Galinou a Miroslavem Vaněčkovými se konalo shromáždění členů a přátel k desátému výročí této poetické společnosti (Klementinum, zasedací síň 27. dubna 2011).

Při bilancování činnosti profesorem PhDr. Vladimírem Svatoněm se jako ve vodopádu průzračně čistých vod zrcadlila ediční, přednášková, recitálová, exkurzní a propagační činnost, a to i zahraniční včetně marného tuzemského shánění peněz na založení muzea Mariny Cvětajevové v Čechách. K tomu nabádá provedená kompletace jejího díla a obdiv k Čechám (na rozdíl od Francie). Z uvedených překladů poezie docentem PhDr. Jiřím Honzíkem vyšlo najevo, že leccos ještě zbývá vydat z tvorby prozaické. Rychle se dohání v záslužně vedené edici Honzíkově.

Místo muzea pomník? Toť otázka. Ale hlasitá.

Jana Vacková

O Horovi navzdory všemu

Památník národního písemnictví obsadil Letohrádek Hvězda v Praze 6 výstavou *Surrealistická východiska* (8. 6.-30. 10. 2011) neboli laicky řečeno, nadrealitou a sjednocováním protikladů.

Tím nezbylo peněz na výstavu k 120. výročí narození **básníka Josefa Hory** (8. 7. 1891-31. 6. 1945), našeho prvního národního umělce po válce. O to více je zapotřebí zmínit se o kulturní realitě „zdola". *„Kultura navzdory všemu!"* řekla Ing. Dagmar Tomanová, básníkova neteř, o pořadu **Sto dvacet let Josefa Hory,** ohlášeném na čtvrtek 9. června 2011 od 15 hodin v roudnické Moderní galerii, ve spolupráci galerie, knihovny, snad i rodného Horova domu v Dobříni. A jistěže i školou, protože opět bude vyhlášena literárně recitační soutěž, v níž se zdárně uplatňuje dorost Horova Podřipska.

(Vac)

Vítězné překlady

Obec překladatelů uděluje každým rokem Ceny Josefa Jungmanna za nejlepší literární překlad roku předešlého. Zároveň lze tak uvažovat o oblíbenosti určité národní literatury v ČR nebo o oblíbenosti kvalitního překladatele.

Na letošním 17. mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy Praha bylo zveřejněno udělení Ceny Josefa Jungmanna za rok 2010 **Vlastě Dvořáčkové** za překlad tří básnických sbírek **z *polštiny*** „Okamžik. Dvojtečka. Tady" od Wislawy Szymborské. Hlavní tvůrčí ocenění získal **Libor Dvořák** za překlad románu **z *ruštiny*** Den opričnika od Vladimíra Sorokina.

(Vac)

Pozdravy nestárnoucí

Významný překladatel, básník, vydavatel, bibliofil a redaktor **Otto František Babler** (26. ledna 1902 v bosenské Zenici – 24. února 1984 v Olomouci), který spojil celý svůj tvůrčí život především se Samotiškami, patří k plejádě nejvýznamnějších českých překladatelských osobností, jakými byli např. Jaroslav Vrchlický, Otokar Fischer, Oton Berkopec, Josef Hiršal, Dušan Karpatský aj. Knižně vydal v překladu ze slovanských, germánských a románských jazyků více než dvě stovky titulů a v časopisech uveřejnil 3500 překladů poezie a prózy.

K 110. výročí jeho narození vydaly olomoucký Literární klub spolu s olomouckými členy Spolku českých bibliofilů sborník pod názvem **POZDRAVY NESTÁRNOUCÍ** (Olomouc, 2011, 30 stran).

Útlá knížečka obsahuje dvanáct dopisů O. F. Bablerovi, vybraných Bohumilem Smejkalem ze čtyř sborníků, které byly vydány k předcházejícím Bablerovým jubileím, opatřených předmluvou a biografickými údaji. Autoři textů píší mj. o Bablerově *vtělené dobrotě, uchvacující roztomilostí a hluboké perspektivě v řeči, uvádějí, že ovládal evropskou kulturu v celé její šíři a myšlenkové proudy všech dob*. Oceňují jeho *erudici, rozvahu, zkušenost, moudrost a skromnost*, jeho ušlechtilou překladatelskou a bibliofilskou aktivitu, zdůrazňují mj. jeho *mistrné přebásnění Dantovy Božské komedie* a básně Edgara Allana Poea *Havran*. *Ryzost a krása vyzařuje také z Vašich knížek* - napsal mu Josef Vašica.

Sličný spisek je opatřen krátkým doslovem Bohumíra Koláře. Obsahuje rovněž podrobnější data o osobním životě a činnosti O. F. Bablera a datum vydání několika jeho stěžejních překladů. Knížku velmi vkusně ilustroval perokresbami jeho syn Otto Babler. Rozsáhlá Bablerova pozůstalost je nyní uložena v olomouckém Muzeu umění a slouží slavistům, jugoslavistům, germanistům, bibliofilům, vysokoškolským studentům a pedagogům.

Stránku kultury řídí, rukopisy připravila a redigovala Jana Vacková.

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Bránil nebe nad Leningradem

Byl mezi prvními, kdo šel „na taran" – Petr Charitonov

Prvními nositeli Zlaté hvězdy hrdiny Sovětského svazu za Velké vlastenecké války byli letci 158. stíhacího pluku **M. P. Žukov, S. I. Zdorovcev** a také **podporučík Petr Timofejevič Charitonov**. Vyznamenali se ve vzdušných obranných bojích s hitlerovskými letouny u Leningradu. V soubojích s německými vetřelci sestřelil v době Velké vlastenecké války Charitonov celkem čtrnáct letadel protivníka.

Junkerse srazil nárazem

V březnu 1985 jsem měl tu čest se v Leningradě osobně s Charitonovem seznámit. Byl to strhující vypravěč. Kromě titulu hrdiny Sovětského svazu také dvakrát obdržel Leninův řád. Žil ve městě Doněck a zemřel 1. února 1987.

Na svůj první bojový let se vydal 28. června 1941 odpoledne. Roji sovětských stíhaček velel poručík D. N. Loktjuchov s rozkazem odrazit nálet německých bombardérů Junkers-88 na město Ostrov v Pskovské oblasti.

Charitonov zaútočil na jednoho z junkersů. Brzy však vystřílel z kulometu všechny náboje. V ten okamžik zasypal Němec Charitonovova iljušina smrští střel a poškodil jej. Sovětský pilot ale neuprchl ze vzdušného souboje. Podařilo se mu prosmýknout na ocas bombardéru. Zasáhnout junkerse z palubní zbraně by bylo lehké. Avšak Charitonovův kulomet mlčel. A tak se pilot rozhodl jít na taran. Přidal na rychlosti a vrtulí své stíhačky udeřil do výškového kormidla junkersu. Po zdrcující ráně se junkers převalil na předek a kvílivě „nosem" padal k zemi. Charitonov hitlerčíka sledoval až do chvíle, než jeho junkers vybuchl.

Ale Charitonovovův stroj se začal náhle otřásat, ale letec jej přesto ještě zvládl. Neopustil jej a nevyskočil padákem. Dokázal s poškozeným iljušinem přistát. A po výměně vrtule byl Charitonovův stroj opět schopný letu a boje.

Henkelsovi uťal kus křídla

Dalším dramatem podporučíka Charitonova (a také poručíka Joziceho) byl 25. srpna 1941 střet s německými bombardéry, které letěly k Leningradu zasypat město na řece Něvě pumami. Nad vesnicí Zajcevo sovětští stíhači postřehli roj Henkelsů 111, které se snažily schovat v oblacích. Ale jakmile vyletěly zpoza mraků, sovětské stíhačky na ně zaútočily. Kulometnou palbou zapálil Charitonov jeden z henkelsů, který se pokoušel zmizet. Charitonov jej měl stále na mušce a vypálil po něm ještě další dávku.

Pro jistotu jej Charitonov dostihl a obkroužil a snažil se henkelse zezadu přes ocas srazit dolů vrtulí své stíhačky. Ale proud vzduchu stíhačku odvanul stranou od ocasu. Aby Charitonovovi nepřátelský bombardér neunikl, překlopil svůj letoun doleva a bombardéru uťal kus křídla. Přitom došlo k poškození jak německého bombardéru, tak i sovětské stíhačky. Jejich piloti byli nuceni vyskočit z neovladatelných letounů padákem. Přitom Němec po vznášejícím se Charitonovi pálil z pistole. Avšak druhý sovětský pilot Jozice svým strojem ve vzduchu střežil Charitonova, aby mohl s padákem na zemi nezraněný přistát, což se podařilo.

Šokovaní náckové komínem cihelny

Charitonov také vylíčil ještě jeden husarský kousek, kterým se velice proslavil. Když na nebi kryl vlak, který po železnici z Gabčina do Leningradu vezl blokádou obklíčenému městu zásoby, medicínské potřeby a jiný rozličný materiál, tak jej napadlo několik fašistických messerschmittů. Charitonov a jeho bojový druh se pustili s protivníky do líté bitvy. Dva nacistické stroje zasáhli, a ty se v plamenech a černém dýmu zřítily na zem.

Ale zásah dostal od Němců i letoun Charitonova spolubojovníka. Přitom Charitonovovi došly v kulometu náboje a dvě zbylé německé stíhačky ho začaly pronásledovat. Cítily jistou kořist. Charitonov se snažil náckům uniknout. Zuřivě po něm zezadu pálí z kulometů. Vtom Charitonovovi hlavou bleskne nápad: poblíž Gabčina se nacházela stará cihelna s vysokým cihlovým komínem. Charitonov s iljušinem zamířil kolmo na těleso komína.

Piloti obou messerschmittů v zápalu boje vůbec nepostřehli riskantní manévr sovětského letce a pustili se za jeho stíhačkou, zuřivě pálíce z kulometů. Charitonov v poslední zlomek sekundy „řízl" prudce zatáčku a komín obletěl nazpět přímo proti letu messerschmittů. Jejich piloty tímto naprosto nečekaným manévrem tak šokoval, že se jen o fous vyhli komínu, o který by jinak roztříštili své stroje. Vyděšení Němci se již z úleku nevzpamatovali. Charitonov jim unikl a přistál na mateřském letišti s prázdným kulometným pásem.

Jan Jelínek

Hrdina Sovětského svazu letec Petr Charitonov

Ruský historik na téma Stalin a Beneš

Ruský historik **Svjatoslav Jurjevič Rybas** se zamyslel nad tématem, které už po léta není předmětem prací ani českých a ani ruských historiků: Stalin a Beneš. Tito politici se ostatně tak často nesetkávali, nicméně dějiny jejich zemí se v třicátých a pozdějších letech velmi intenzivně prolnuly.

Jejich první setkání v roce 1934 přineslo do československo-sovětských dějin první dohodu o spojenecké spolupráci, to druhé v prosinci 1943 už znamenalo zcela nový kvalitativní skok do vzájemných vztahů obou států v době po válce, třetí setkání se konalo na počátku roku 1945, kdy se Edvard Beneš jako prezident-obnovitel vracel z Londýna do vlasti přes Moskvu.

Rybas o toto téma rozšířil rukopis své knihy **Stalin – osud a strategie**, která měla v Rusku zatím čtyři vydání a jedno v ČLR. Kniha měla v Rusku, dnes zahlceném válečnou tematikou, dobrý čtenářský ohlas, zejmě i proto, že – jak nám uvedl sám autor při našem květnovém rozhovoru – pohlédl na Stalina objektivníma očima nezkreslených historických faktů a dokumentů.

Za nějaký čas k těmto vydáním zřejmě pod jiným titulem přibude vydání české, na které si počátkem května v Praze plácl autor s ředitelem Ottova nakladatelství dr. Vlastimilem Svobodou.

Svjatoslav Jurjevič, narozený 8. května 1946 na Ukrajině, je vojenským historikem a členem jedné z ruských akademií zabývajících se sovětskou vojenskou historií. Ve své době byl předsedou Fondu pro obnovu chrámu Christa spasitele a jedním z šéfredaktorů 1. ruského televizního programu, také vykonával funkci tajemníka Ruského svazu spisovatelů.

(zh)

Z dávných archivů: „Akta B"

Z análů česko-ruské historie

V minulých letech jsme nepostrádali na stránkách tisku, v rozhlase či na televizních obrazovkách články a pořady o působení i osudech příslušníků ruské emigrace v naší zemi. Nesporně to je zajímavé, společensky závažné téma. Při jeho zobrazování jsme však příliš často zaznamenali spíše zjednodušené, tak či onak přizpůsobené pohledy, jež vytvářely dojem, že působení ruské emigrace na území dnešní České republiky začíná až rokem 1917. To samozřejmě není pravda, jak nás přesvědčí následující vzpomínka, jdoucí ve směru „hodinových ručiček" historie. (red.)

AKTA B

...Koncipient pražského policejního prezidia koncem roku 1907 založil nový šanon, na jehož titulní straně se objevilo „AKTA B". Do roku 1914, kdy byla většina ruských emigrantů soustředěna na území Rakouska-Uherska, obsahoval tento šanon na 2500 stran policejních materiálů o činnosti ruské politické emigrace.

V jednom moskevském archivu pod protokolovým číslem GPA 33 707 (dnes ústřední archiv Ruské federace) je uložen zápisník Leninovy ženy N. K. Krupské s adresářem budoucího vůdce Října. Vedle stovek adres evropských socialistů se zde objeví: Praga II, Řeznická 14. Jména, která jsou tam uvedena, nenajdeme v encyklopediích, hrála však významnou roli jak v evropském socialistickém hnutí, tak i v dějinách ruské revoluce.

V již zmíněném zápisníku je ovšem obsažen omyl N. K. Krupské. V době, kdy se připravovala rozhodující konference ruských socialistických dějin a chystala se pro ni i další evropská města, byla vybrána Praha s odůvodněním, že je zde spíše malá „skupina ruské emigrace", nehrozí tedy „proval", a možnosti ilegálního ubytování jsou „výtečné". – Omyl vyplýval z faktu, že v Rakousku, a speciálně v Praze, bylo ruské emigrace ve skutečnosti (na rozdíl od názoru Krupské) poměrně dost. Podle každoměsíčního hlášení ministerstvu vnitra ve Vídni se počet emigrantů z ruské monarchie a ruského záboru Polska pohyboval v letech 1907-1914 od tří do deseti tisíc.

Policejní spis z roku 1911 a dalších let, do kterého si ruská tajná služba zařazovala zprávy o pobytu ruských emigrantů v Praze a okolí

Od roku 1907 se uvažovalo o zřízení centrály emigrace. Malé spolky typu „Svobodné Rusko" či „Molodaja Rossija" začaly tedy hledat společné útočiště. Tak se v pražské Sokolské ulici objevila Knihovna a čítárna L. N. Tolstého, která spojovala všechny emigrační skupiny, bez ohledu na politické přesvědčení a kontakty s vlastním Ruskem. Pro emigraci to znamenalo jednoduchost při vzájemné komunikaci (dokonce i s rakouskými úřady), výhoda spočívala rovněž v tom, že do spolkové rady byli nominováni také příslušníci české rusofilské komunity.

Spis „B" směroval jednak k vypátrání kontaktů ruské, ukrajinské a polské emigrace směrem na Západ, na druhé straně měl potenciálního protivníka, tedy Rusko, dostat do situace, kdy bylo možné použít emigraci v budoucím konfliktu, který se již rýsoval. Svou úlohu zde sehrávalo rakouské policejní byro „H", které se věnovalo kontrašpionáži i špionáži (viz odhalení případu plukovníka Redla, který Rusům předával materiály mobilizačních pokynů atd.). Jen pro zajímavost: jeden z Redlových pražských podřízených byl stálým návštěvníkem Knihovny L. N. Tolstého. Rozsah této knihovny se změnil s přílivem polských a ukrajinských emigrantů z ruského záboru. Změnil se i její název na „UNITAS", čímž bylo vyjádřeno komplexní propojení zdejší emigrační skupiny. Ve stejném období navázal emigrant P. Ďatlov kontakty s českou sociální demokracií, především s těmi, kteří se s pozdějším vývojem sociální demokracie ocitli na „druhé straně barikády". Největšími „sponzory" v rámci sociální demokracie byli A. Němec, Fr. Modráček a J. Havlena. Všichni se spolu s Ďatlovem a Ševčenkem, u kterých Lenin ilegálně bydlel v roce 1912 v době VI. „pražské konference" ruské soc. dem., podíleli na vytvoření revolučního jádra budoucí bolševické strany. Kontakty mezi „Pražany" s bolševickým vedením začaly tedy už od r. 1910. Šlo o distribuci ilegálních časopisů do Ruska, o vytváření ilegálních přechodů i podporu u rakouských úřadů.

S Unitas udržovali kontakty i významní představitelé české kultury jako skladatel a dirigent opery Národního divadla K. Kovařovic i jeho kolegové R. Zamrzl a Fr. Picka.

Knihovna představovala pro českou veřejnost i kontakt s ruskou kulturou, která byla omezovaná zejména po roce 1910. Přes politické rozdíly tvořili v ní soustředění emigranti do r. 1914 (vedení pod Akty „B") nebezpečí, kterému rakouské úřady čelily po vyhlášení 1. světové války internací řady členů emigrace, z nichž část unikla do Švýcarska a Francie. Jejich následující osudy nejsou plně známy, je však nesporné, že mnozí se pak stali významnými pracovníky vlád a sovětských institucí, a to v Rusku i na Ukrajině v letech 1918-1934. Dcery P. Ďatlova zůstaly v Čechách a pomáhaly zde řešit řadu historických problémů s bádáním po VI. konferenci i osudech ruské emigrace v době vzniku naší republiky. (Ďatlov byl prvním oficiálním zástupcem SSSR v obchodních záležitostech ještě před oficiálním uznáním SSSR československou vládou.)

Antonín Roček

Neušlo nám

■ Zpráva o Mladičově úmrtí?

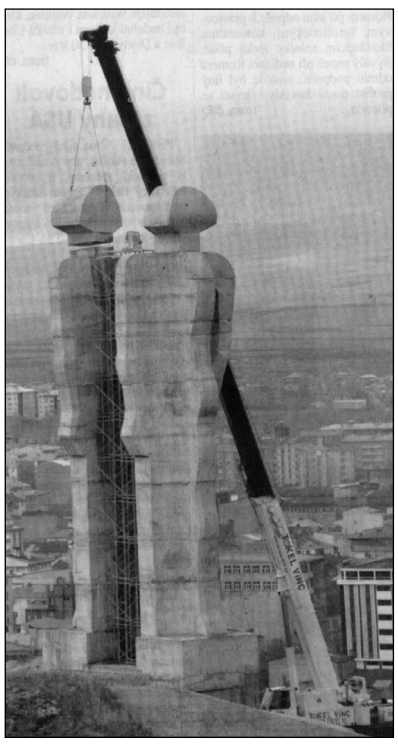
Velitel srbské armády z Bosny a Hercegoviny Ratko Mladić je podle sdělení jeho manželky údajně mrtev. Tvrdí se to ve švýcarském tisku. „Kdyby žil, našel by způsob, jak nám zatelefonovat," řekla Bosijka Mladićová 5. dubna 2011 u soudu. Zodpovídá se u soudu kvůli ilegálnímu držení zbraní. Zbraně byly nalezeny v r. 2008 při prohlídce rodinného domu. Patřily Ratku Mladićovi, řekla jeho manželka. Její manžel měl ve svém bělehradském úkrytu, kde se zdržoval až do r. 2001, tři mrtvice, řekla Mladićova manželka. „Bez lékařské pomoci nemohl by přežít."

■ Nikolić držel hladovku

Vůdce opozice v Srbsku Tomislav Nikolić 9. dubna 2011 zahájil hladovku, kterou si chtěl vynutit parlamentní volby. Během hladovky se Nikolićův stav silně zhoršil, lékařům se podařilo zavedením tekutin zabránit kolapsu. Nikolić požadoval nové volby s poukazem na špatnou hospodářskou situaci Srbska. Kdysi byl zástupcem Vojislava Šešelja, který nyní očekává v Haagu u tribunálu pro válečné zločince svůj rozsudek. Nikolić se mezitím rozhodl založit novou Srbskou pokrokovou stranu, která se stala nejsilnější politickou silou Srbska. Podle různých anket je daleko před Demokratickou stranou, kterou po zavraždění bývalého premiéra Djindjiće v r. 2003 vede prezident Boris Tadić.

■ Obrazoborectví po turecku

Obrazoborectví je zřejmě nemoc mezinárodní, jak to dokázal turecký premiér Erdogan, kterému se znelíbilo sousoší symbolizující smíření arménského a tureckého etnika. Sousoší stálo na turecké straně, poblíž Arménie.

■ Mohli uvádět moravskou národnost

Zástupkyně Statistického úřadu počátkem března 2011 uvedla, že občané mohou uvádět moravskou národnost a moravský jazyk, a to poprvé od r. 1910. Ve větších moravských městech se hovoří „spisovně česky", zatímco na venkově se udržují moravské dialekty. Za habsburské monarchie markrabství Morava tvořilo korunní zemi a moravská svébytnost byla zachována až do r. 1948. Při jedné anketě v r. 1990 se za Moravany považovalo 88 % obyvatel, ale o rok později se již za Moravany považovalo 34 % obyvatel. Cílem „moravských hnutí" je decentralizace a též snížení 14 krajů na 9 v souladu s vytvořením tří zemí: Čech, Prahy a Moravskoslezské země, dále i prý snížení oprávnění volit na 16 let, přímá volba prezidenta. Moravané se považují za jeden z nejstarších národů Evropy: mají dějiny 1200 let od prvního slovanského státního útvaru v Evropě – Velkomoravské říše.

(Autorem sloupku **Jaroslav Liška**)

Stránku připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Jsme velká rodina...

Pojem, který obsahuje titulek k dnešnímu zamyšlení, jsem už použil v naší Listárně několikrát. Ano, jsme jedna velká rodina, v níž jednotliví její členové samozřejmě mají různé zkušenosti, názory či osudy, avšak v tom nejpodstatnějším jsou jednotní, vzájemně se posilují, prostě si rozumí.

Nemusím snad dodávat, co je v té naší rodině nejpodstatnější. Tuto sounáležitost vyjadřovanou i názvem našeho časopisu jsem si znovu uvědomil při pročítání dopisu **prof. JUDr. Zbyňka Kiesewettera, DrSc.,** z Prahy 6, jednoho ze zakladatelů Společnosti Ludvíka Svobody, účastníka dubnového slovanského aktivu v Praze.

Vážíme si jeho oceňujících slov na adresu redakce Slovanské vzájemnosti a jasně říkáme, že nadále budeme v prvních řadách těch, kdo v současné složité situaci probojovávají a objasňují historickou pravdu symbolizovanou rovněž životem a dílem armádního generála Ludvíka Svobody. Dopis profesora Kiesewettera obsahuje v tomto směru řadu podnětů: kromě jiného k nim patří různé formy širší popularizace odkazu dalších, někdy dosud málo známých příslušníků protifašistického odboje, organizování besed k problémům souvisejícím s posilováním jednoty slovanského hnutí uvnitř naší země i v mezinárodním měřítku či rozhodný odpor vůči provokačním aktivitám, projevujícím se například v žádosti o registraci tzv. Sudetoněmeckého sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, která byla podána v srpnu 2009. (Řečeno slovy Z. Kiesewettera, Ministerstvo vnitra sice tuto žádost zamítlo, Městský soud v Praze však uvedené zamítnutí zrušil.) Nejde tedy o jakousi kuriozitu – jde o skutečnou výzvu, která se týká nás všech.

Prof. Kiesewetter se zmiňuje ve svém dopise i o další možnosti související s vytvořením podmínek umožňujících prohlubování soudobé orientace našeho časopisu. Shodou okolností v přibližně stejné době i několik dalších čtenářů Slovanské vzájemnosti navrhovalo uvažovat o zvýšení odběratelské ceny jednotlivých výtisků našeho časopisu. Samotná redakční rada se takovým návrhům neuzavírá – myslíme si však, že rozhodnutí o této záležitosti, které ovšem přísluší vydavateli, nemůže být opřené jen o stanovisko několika čtenářů. Obracíme se proto i na další příslušníky naší rodiny – sdělte nám svůj názor...

Tolik tedy (alespoň prozatím) k odpovědím na otázky, kterými naše redakce oslovila účastníky dubnového slovanského aktivu. A jsme u dalšího projevu posilování rodiny čtenářů Slovanské vzájemnosti – spočívá ve snaze vzájemně se informovat. Patří k ní i dopis pražského historika Antonína Ročka. Upozorňuje nás na jeden nakladatelský počin a dodává: „Nebývá ve zvyku, aby nakladatelství, vydávající tu či onu publikaci, se okamžitě od zveřejňovaného textu distancovalo. V daném případě s odkazem na stanovisko českých rusky píšících spisovatelů.“ Jde o publikaci I. V. Saveljeva a kol., kterou vydalo v roce 2010 pod názvem Vražda velkého vůdce (a s dovětky historická detektivka, „Kdo není slepý, vidí“) nakladatelství Naše vojsko na základě vydavatelských práv vlastněných Emerichem Drtinou. Kniha je zvláštní tím, že ve vztahu k historické osobnosti J. V. Stalina staví proti sobě (na základě existujících dokumentů) jedno hodnotící hledisko vůči hledisku opačnému, protikladnému. Řečeno slovy autora dopisu, o němž se zmiňujeme, jde prý o publikaci, která „tu nebyla už více než půlstoletí“.

Ozvali se nám (a jsme tomu rádi) i další čtenáři. Mezi nimi opět **Vasilios Firaridis z Karviné**, jehož příspěvek rozšiřuje myšlenku slovanské vzájemnosti (a příslovečné pohostinnosti) o další mezinárodní (řecko-české, přesněji řečeno řecko-československé souvislosti). Sami se dnes o tom v naší Listárně ve zveřejňovaném příspěvku přesvědčíte. – A další „rodinný“ příspěvek – jeho odesilatelem byl **Jar. Sova z Kunovic.** Týká se čtenářům již dobře známého Vladimíra Galušky z Kunovic – jak jeho přátelé dodávají, neúnavného propagátora myšlenky slovanství, slovanské vzájemnosti a spolupráce, který se letos v březnu dožil 85 let. Jak přítel Sova dodává, je zásluhou Vladimíra Galušky, že v Kunovicích se Slovanská vzájemnost opravdu čte. Poněkud opožděně se ke gratulantům samozřejmě připojujeme a Vladimíru Galuškovi znovu na dálku rádi připíjíme.

Pro dnešek je to snad vše – milí čtenáři, na shledanou! **Miloš Prošek**

Kresba Vladimír Renčín

Kdo kazí českou řeč?

V prvé řadě to často je naše televize – ať veřejnoprávní či soukromá. V té souvislosti nutno poznamenat, že chybí zákon k ochraně českého jazyka. Dalším momentem je, že do naší země se přelila vlna anglikanismu, a také z německé strany je cítit tlak na germanizaci. Když k tomu přidáme podlézavost posametových poskoků a přisluhovačů „velkému bratrovi“, je nabíledni, proč naše krásná řeč tolik trpí. Zejména mladší moderátoři a průvodci různých pořadů se předhánějí ve snaze „být světoví“. Také naši zpěváci asi zapomněli, že se narodili v Čechách a kroutí svoje papulky poanglicku, i když to vyznívá mnohdy až trapně. K tomu se přidává i reklama, která se mnohdy ani nenamáhá česky říci, jaké zboží nabízí. Různé nápisy, krkolomné názvy firem – to už je případ sám pro sebe...

Není snad v Evropě stát, který by tak šlapal po své hrdosti a dopustil postupující zkázu rodného jazyka, jak se to děje u nás. Lze pochopit, že v odborné technické či jiné oblasti jsou používány názvy cizojazyčné. Avšak v běžné řeči různé ty výrazy či pokřiky, jakými jsou jupí, vip, top, a další, zní směšně až násilně. Tvůrci televizních pořadů se mnohdy ani nenamáhají česky osvětlit, oč vlastně jde. O tom se dokonce můžeme přesvědčit i v pořadech pro děti.

Příliš rychle se u nás vžila slova jako horor, thriller, supermix, ale i další, kdy lidé už ani nevědí, co je vlastně čeká. Bylo by toho ovšem víc, co lze v tomto směru kritizovat. Dalším prohřeškem vůči českému jazyku je například používání hrubých až sprostých výrazů ve filmech, na divadle i v televizi. Vypadá to tak, že herci a baviči, kteří zřejmě nemají dostatek vtipu, nasazují i ty nejtěžší kalibry sprostých výrazů. A mnozí lidé se tomu přihlouple smějí! On totiž vkus a náročnost diváka prudce poklesly. Možná, že moje názory mohou někomu připadat zkostnatěle – domnívám se ale, že i tak mám kus pravdy, nemyslíte si?

Rudolf Vaněk, Cheb

Poděkování do Rokycan

Posíláme je ing. Josefu Sýkorovi, který zaslal naší redakci obsáhlou a vzorně uspořádanou dokumentaci převážně se týkající někdejšího sovětského kolchozu Reflektor v Saratovské oblasti Ruska a také družstva Interhelpo v Kyrgyzstánu se vzpomínkami na osudy Čechů, kteří v nich působili.

Za redakci **Eva Holečková**

Hájíme maršála Koněva

V obvodě Praha 6 působí Česko-ruská společnost, nástupkyně dřívějšího SČSP. Jednou z jejích činností je péče o pomníčky a památníky sovětských vojáků, padlých v roce 1945. Je jich v různých místech našeho obvodu celkem devět, na domech jsou desky s označením „Zde padl sovětský voják“.

Rudá armáda přijížděla na pomoc Praze 9. května 1945 převážně z této strany našeho hlavního města, proto jsou pomníčky kupříkladu v Suchdole, na Jenerálce, Hanspaulce atd. Na hřbitově ve Vokovicích – Pohřebišti padlých sovětských vojáků a pražských barikádníků – spí svůj věčný sen 35 vojáků Rudé armády, spolu s nimi je zde pochováno dvacet Pražanů, kteří zahynuli na barikádách.

Členové naší organizace věnují pozornost zejména uváděnému památníku, pohřebišti ve Vokovicích – tak je tomu už celá dlouhá desetiletí. V roce 1986, z iniciativy obvodního výboru SČSP, byl celý památník opraven a zrekonstruován. Na některých pracích se brigádně podíleli i členové odboček SČSP. Po letech, kdy se blížilo 60. výročí osvobození naší země, se však tento památník nacházel opět v nedůstojném stavu a bylo nutné znovu jej opravit. V roce 2003, tentokrát na popud obvodní rady Česko-ruské společnosti, bylo jednáno s řadou institucí a organizací včetně Ministerstva obrany, Magistrátu hlavního města Prahy, Správy pražských hřbitovů apod. Přestože existují mezinárodní dohody a zákony o válečných hrobech a pietních místech, jednání byla náročná a zdlouhavá – trvala dva roky. Nakonec se podařilo, že do oslav v květnu 2005 byl památník opraven.

Celá léta jsou organizovány u těchto pietních míst vzpomínkové akty s pokládáním květin. Průběžně si rovněž ověřujeme stav památníků a desek na domech. Vandalové totiž leckde odstranili symboly, hvězdy, objevují se i jiné projevy vandalismu. Péče o památník ve Vokovicích a další pietní místa je projevem nezištné, úctyhodné práce některých našich občanů. Za dlouhá léta se jich vystřídalo mnoho. Stále jsou takoví, jimž nestačí zúčastnit se jednou v roce vzpomínkové akce na Olšanech – v průběhu roku sledují stav památníčků, položí kytičku, zapálí svíčku. Je třeba jim poděkovat – též i těm, kteří se celé roky podílejí na organizačním zajištění vzpomínkových akcí.

Na třídě Jugoslávských partyzánů v Praze 6 se nachází také pomník maršála Koněva. Byl odhalen k 35. výročí osvobození jako symbol svobody, kterou přinesla Praze Rudá armáda. I zde probíhá každoročně vzpomínkové shromáždění spojené s pokládáním věnců – zúčastňují se jej i další vlastenecké organizace.

V roce 2006 vydala Rada městské části Praha 6 novou koncepci prostoru, kde stojí pomník maršála Koněva. Bylo vypracováno pět studií – v některých Koněvova socha již neexistovala nebo byla umístěna v zeleni parku mezi sochy jiných, dosud neurčených osobností. Dalším návrhem v říjnu 2009 byla výstavba podzemních garáží, jež by si vyžádala sejmutí pomníku a případně jeho nové umístění. Na základě uvedených skutečností byl v Praze 6 ustaven v roce 2010 petiční výbor, složený ze zástupců levicových organizací působících v uvedeném obvodě – s tím, že není žádný oprávněný důvod k postupu, jehož výsledkem má být odstranění, případně nevhodné umístění sochy maršála Koněva. Na základě uvedené petiční akce bylo – jak už uvedla SV v minulém čísle – shromážděno do března 2011 přes tři tisíce podpisů za zachování sochy na původním místě, tj. na třídě Jugoslávských partyzánů. Počátkem roku 2010 jsme doporučili, aby se vzpomínkových akcí ujal ústřední výbor ČSVS. Náš návrh byl přijat – hlavním organizátorem zmíněných vzpomínkových akcí se stává ÚV ČSBS.

Pro Pražany má osobnost maršála Koněva mimořádný význam, protože jako velitel 1. ukrajinského frontu zachránil Prahu v květnu 1945 před zničením.

Blažena Brantalová,
Česko-ruská společnost, Praha 6

Blahopřejeme!

- **Prof. Rajko Doleček** v Ostravě se dožívá 1. června 86 let.
- **Zdeněk Vaněk** v Lounech oslaví 77. narozeniny 1. června.
- **Jiří Gbur** z Prahy 8 své 84. narozeniny oslaví 8. června.
- **Zbyněk Kiesewetter mladší** z Prahy 6 oslaví 55. narozeniny také 8. června.
- Aktivistka z Valašského Meziříčí **Vladana Kozáková** oslaví 70. narozeniny též 8. června.
- **Jaroslava Vášová** z Jirkova bude slavit 60. narozeniny 10. června.
- **Eva Havelková** z Prahy 6, dopisovatelka SV, oslaví 79. narozeniny 13. června.
- **Vladimír Šíma**, aktivista SV ČR a distributor Slovanské vzájemnosti v Chomutově, se dožívá 83 let 13. června.
- Aktivista z Humpolce **Jan Vondrák** oslaví 78. narozeniny 15. června.
- **Jan Pašek** z Jirkova své 83. narozeniny bude slavit 19. června.
- V Lounech se dožívá 85. narozenin **Ladislav Verner** 23. června.
- 26. června bude slavit 76. narozeniny předseda Slovanského výboru ČR a místopředseda Mezinárodního slovanského výboru **Jan Minář.**
- **Josef Buchtela** oslaví 50. narozeniny dne 28. června ve Znojmě.
- **Miroslav Šimek** z Hradce Králové oslaví své 81. narozeniny 30. června.

Jmenovaným i nejmenovaným, kteří oslaví své narozeniny v červnu, blahopřejeme!

Řekové u nás

Již 63 let žijeme my – původem Řekové – v dnešní České republice. Za toto období se náš život změnil natolik, že mezi Čechy a Řeky tu vlastně neexistují rozeznatelné odlišnosti. Ze začátku jsme se podíleli na nezbytném doosídlování českého pohraničí – tak jsme i my přispěli k jeho povznesení a udržení na potřebné úrovni. Dnes se zúčastňujeme práce, která vytváří nové celospolečenské hodnoty.

A jak to začalo? Letos uplyne už 63 let od doby, kdy do tehdejšího Československa přicestovalo více než dvanáct tisíc řeckých politických emigrantů, kteří byli ve své původní vlasti vystaveni útisku. Ještě předtím Československo pohostinně přijalo na svém území přibližně 3500 řeckých dětí – od nejútlejšího věku až do patnácti let. Všechny byly tehdy špatně oblečené, mnohé vlastně jen v hadrech, na nohách poničené boty z nevydělané kůže, mnohé děti byly vlastně bosé. I takové byly důsledky občanské války v Řecku po druhé světové válce.

Československá republika, ač sama ještě nestačila plně zacelit rány po nacistické okupaci, poskytla nám všem – příchozím Řekům – přátelství, veškerou nezbytnou péči a prostředky k plnohodnotnému životu. Zpočátku to bylo v Mariánských Lázních, odkud pak děti byly rozmístěny do různých domovů. Nejvíc jich přijelo na severní Moravu. Zde se pak dočkaly dospělosti, mnozí mladí Řekové uzavřeli manželství. Po politických změnách v Řecku v sedmdesátých letech se pak řada rodin vrátila zpět do své vlasti. Hlavně ve větších městech však zůstalo přibližně 3600 Řeků...

Většina z nich se sdružuje v Asociaci řeckých obcí s celorepublikovým působením. Vyvíjejí bohatou činnost, v níž má své místo i výuka mateřského jazyka pro řecké děti nebo chlapce a děvčata ze smíšených manželství. Součástí těchto aktivit jsou například festivaly nebo jiné akce, které přispívají k šíření vědomostí o Řecku, jeho životě a kultuře mezi českým obyvatelstvem. Jsme rádi, že tato činnost se setkává s podporou úředních míst České republiky.

Chtěl bych připomenout, že toto poznávání dnes už je oboustranně plodné. Před několika dny jsem například dostal z Řecka dopis od svých přátel. Velice v něm kromě jiného chválili naše noviny – Slovanskou vzájemnost. Psali mi, že z ní čerpají sílu pro svůj další život.

Vasilios Firaridis, Karviná

Knihy mají své osudy

Fejeton

S pochopením sleduji námitky široké veřejnosti proti chystanému zdražení beztak už dost drahých knih v důsledku vládní honby za penězi do státního rozpočtu. Sdílím obavy, že mnoho čtenářů si už nebude moci dovolit nákup nových knih. Říkám si dle staré učebnice latiny: Habent sua fata libelli – knihy mají své osudy. Ten nejnovější není ale ještě ten nejhorší. Na mysl mi totiž přišlo řádění jezuity Antonína Koniáše, který v roce 1729 sestavil seznam české nekatolické literatury, tzv. Klíč kacířské bludy k rozeznání otevírající, a dal spálit na hranici kolem 30 tisíc českých knih. Mimochodem – mohl to snad být náš jihočeský krajan. Komenského slovník naučný z roku 1938 totiž uvádí jeho jméno jako Koňas z Vydří. Vzpomínám na něj také při návštěvě veřejných knihoven, z nichž jsou vyřazovány knihy některých dnes snad nepohodlných autorů. Díky tomuto jejich osudu jsem v posledních letech za babku obohatil svou knihovnu hodnotnými knihami. Mezi takovouto akvizici patří například spisy S. K. Neumanna a dokonce i některých amerických autorů, jako je například Upton Sinclair (Dračí sklizeň, Boston) a John Dos Pasos (Dvaačtyřicátá rovnoběžka).

Smutný osud postihne mnohé knihy obyčejně při změně režimu. Například za německé okupace bylo množství českých knih z veřejných knihoven odstraněno. „Osud“ samozřejmě nepřál ani A. Jiráskovi, K. Čapkovi, ale ani německému Heinrichu Heine, protože byl židovského původu.

Pokud jde o dnešní drahotu knih, připomínám si, že knihy mohou být vydávány v mnohem levnějším provedení a mít tak šťastný osud vysokých nákladů. Například v edici Světová četba byly vydány stovky hodnotných knih v kartonovaném provedení – řečeno dnešní češtinou v pejprbeku (paperback). Svazek stál něco kolem deseti korun. Z americké literatury Herman Melville: Izrael Potter 6,50 Kčs, z německé Joseph von Eichendorf: Ze života darmošlapa dokonce jen za 4,50 Kčs.

Při svém bibliofilském vzpomínání se mi dostala do rukou kniha italského spisovatele Giacoma Leopardiho Sázka Prométheova. Autorovy postřehy jako by se vztahovaly na naši současnou dobu. Leopardi před sto osmdesáti lety tam napsal: „Spěšně slátané knihy, které mají k dokonalosti daleko - a takové jsou skoro všechny moderní knihy – se sice chvilku oslavují, ale zanedlouho po nich ani pes neštěkne...“ Tímto citátem jsem byl ušetřen dalších pochmurných úvah o stavu českého knižního trhu. Rozhodl jsem se však, že navštívím veřejné knihovny v širokém okolí, abych si pořídil vyřazované knihy dříve, než se tu objeví tentokrát nějaký moderní Koňas z Vydří, nebo snad zdivočelý reformátor.

***Miroslav Kubín**, Chlum u Třeboně*

Stránku řídí a rediguje Miloš Prošek.

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 144/2011, cena 8 Kč.
Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc.
Vydavatel: JUDr. Jaroslav Weber, Dürerova 2, 100 00 Praha 10.
Řídí redakční rada: Jaroslav Weber (předseda), Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Jelínek, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 23. 5. 2011.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.